

Naujienu Antroji Dalis

NR. 703

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XX METAI

KUR TAVO VIETA TAUTOS KOVOJE?

Ką gi galvoju apie likusios mūsų Tautos likimą, ar seku jos vorkutiniais, sibiriniais keliais?

Ką naudinga savo žmonėms padarau šios sunkios mūsų tremties prailgusiu metu?

Ar visa, kas reikia, mano padaroma sau ir savo artimiesiems atlaikyti savo kalbą, Tautai ir Tėvynei ištikimybėje prieš supančias mus svetimybės bangas?

MYKOLAS BIRZISKA

PIRMOJI VASARIO 16 ŠVENTĖ

Paimta iš dim. karininko J. Mikoliuno atsiminimų "Kovos dėl Kėdainių" Savanorių Žygių I tome

Visa raštinė buvo vado kišenėje

Kad po 46 metų nuo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo Akto ir tuojau po to prasidėjusių savanorių žygių tai Nepriklausomybei apginti turėtume supratinę, apie anų laikų sąlygas ir lietuvių ūpą, čia patiekiamos kai kurios ištraukos iš Petro Rusecko Savanorių Žygių — Nepriklausomybės karų atsiminimų I tomo.

J. Mikoliūnas, miręs Kaune 1934 m. liepos 13 d. savo atsiminimuose "Kovos dėl Kėdainių" rašo:

1918 m. lapkričio mėn. Ramygalos ir gretimuose valsčiuose pradėjo plisti kalbos apie Lietuvos kariuomenės organizavimą. Gruodžio pradžioje sužinojau, kad Vilniuje lapkričio mėn. 23 d. pasirašytas pirmas įsakymas Lietuvos kariuomenei ir kad kuriamas I-mas pėstininkų pulkas. Man, kaip buvusiam rusų kariuomenės karininkui, kilo noras būtinai į tą pulką patekti. Bet, negavęs iš vokiečių valdžios leidimo vykti į Vilnių, tuo tarpu savo noro neįvykdžiau. Taip laiką ir leidau.

Į gruodžio pabaigą teko pasiskaityti Lietuvos valdžios išleistą atsišaukimą į tautą, kuriame buvo šaukiama stoti savanoriais į kariuomenę. Keleta tokių atsišaukimų išplatinau.

Nieko daugiau nebelaukdamas, tuojau vykau į Panevėžį ir ten 1919 m. sausio mėn. 2 d. sužinojau, kad yra atvykęs kažkoks vyriausybės skirtas viršininkas su dviem padėjėjais organizuoti savanorių būrį. Suradau juos ir susipažinau... Tai būta karininko Jono Variakojo su karininku Kibirskėiu ir valdininkais Skeberdžiu ir Kregžde. Įstojau į jų organizuojamą Panevėžio srities apsaugos būrį.

Rytojaus dieną gavau iš savo viršininko liūdijimą, kuriuo pavedama man "rengti savanorių būrius kraštui apsaugoti". Liūdijimas buvo pa-

rašytas chemišku pieštuku, nes visa raštinė buvo viršininko kišenėje.

Gavęs šokių tokių patarimų bei instrukcijų ir 1,000 ostmarkių ginklams ir šoviniams pirkti, kibau į darbą. Sausio 4 d. nupirkome iš vokiečių 4 arklius, pakinktus ir dvejus šlajas. Sausio 5 dieną savanorių tebuvo tik per 20 žmonių...

Pakeliui būrys auga

Gera visiems išsimiegojus ir pasistiprinus, pasiėmėm dar tuos 4 iš vakaro užsirašiusius savanorius, visas būrys iš 17 žmonių apie 11 val. pastotėmis išvykome į Ramygalą. Žiemos keliu netrukome atvykti.

Pravažiuojant Pakiškių kaimą, žmonės išbėgo į gatvę žiūrėti Lietuvos kariuomenės, o aš sustojęs keletą minučių pagitavau. Tuojau ant greitųjų vienas savanoris pasirašė ir įsėdo į mano roges. Vadinas, į Ramygalą atvyko būrys iš 18 žmonių. Tai buvo sausio 8 diena...

Saulei besileidžiant, atvažiavo iš Miežiškių mokytojas karininkas Dragunevičius su vienu savanoriu. Kvietimo iš baliono vaisiai buvo neblogi; tuojau tą pačią dieną užsirašė per 20 žmonių...

Per sausio 9 ir 10 d. iš miestelio apylinkės užsirašė apie 60 naujų savanorių, o vakare iš Panevėžio atvyko dar apie 20 vyrų, jų tarpe du broliai Taruškos. Atvykusieji pranešė, jog Panevėžys susibūrė keletas rusų bolševikų būrių.

Tuo pat laiku sužinota, jog ties Krekenava nuo Naujamiesčio buvo pasirodę bolševikų žvalgai. Tuojau buvo padarytas pasitarimas ir nuspręsta, kad su beginkliais, vos dvi dienas pamokytais vyrais nėra ko priešintis. Nutarėme traukti į Okainių kaimą...

Atvykus mūsų būriui į Kėdainius, miesto ir apylinkės

(Nukelta į 2 psl.)

Lietuvaitė audžia tautinius drabužius

Dienų Skeveldros

1.

"Mirtyje seno bolševiko" (žr. "Kultūra" Nr. 1/2, 1964 m.) skaityme:

"Išsižūrėkite į sovietinių turistų, politikų, veikėjų, rašytojų veidus. Nutukę ar džiuvsiai, gražūs ar nedailūs, simpatiški ar antipatiški, inteligentai nuo kurios jau kartos ar "vidvižencai" ("partinės putelės"! J. C.), energiški ar abejutiški, geraširdžiai ar sadistiški — visi jie turi bendrą bruožą. Tai nėra kaukė, greičiau — bendras fasadas, po kuriuo slepiasi pora ir gal ir daugiau sluoksnių po veidžių. Kažkoks sustingimas žvilgsnyje, nors akys neramiai judrios. Monstrualus pasitikėjimas savimi, kuris — mūsų nustebimui — čia pat gali pavirsti į maldaujantį riksmą, kone pamišėlišką. Linksnumas, po kuriuo slypi užsimaskavimas. Įtemptas dėmesys, budrumas bėglio, kuris turi žinoti kas vyksta už jo pečių. Nenatūralus pasiruošimas simpatiška šypsena ir tarnybos išdidumas. Ir, last but not least, ypatingai pas partijos pareigūnus, viskas, ką rusai vadina neišverčiamu žodžiu "pošlost": ypatingas mišinys nuvilktos kasdienybės, nuobodulio, visuotiniškumo. Tai bendra, sintetiška "išvaizda", Gestalt".

Tokį sovietišką veidą įsistebėjimo pastabų autorius, pats patekęs į kalėjimą, o vėliau (kilus bolševikų - nacių karui) vežamas (kartu su lenkų, lietuvių karininkais ir žydais socialistais iš Vilniaus) į Rusijos gilumą. Pastabų autorius — komunistas lenkas rašytojas Wat. Saratovo kalėjime ans su-

sitiko garsųjį Sticklovą-Nahamkes, savo metu Stalino draugą, o vėliau suimtą ir "mirusį" (pagal oficialią žinią šeimai) širdies smūgiu", o iš tikro — kaliną įv. kalėjimuos (Stalinas mėgo rašytoją Černiševskį, ir liepė Stichlovui "triūsinti" ties ano rašytojo biografija. Ypatingas bolševikų literatūros "puoselėjimas": iš ryto NKVD pareigūnai atnešdavo knygy ir popieriaus, vakare pasiimdavo rankraščio lakštus (jie nūn kur nors MGB archyvuos!).

Ir tarė Watui Stichlov-Nahamkes: "visi mes ("sovietiškieji patriotai") esame panėrę rankas (iki pat alkūnių) į kraują ir šū..."

2.

Neseniai kalbėjau su vienu "turistu po anapus" ir paklausiau apie ir dėl žmogaus veido okupuotoje Lietuvoje. Ans atsakė:

— Deja, bolševikiškųjų stepių dulkės išlėto — lėto apkrinta ir lietuvių veidą...

Žmogus, pas kurį teiravausi veido, buvo kitatautis. Beje, lankosi anapus ir Vakarų lietuviai, bet... be rinkos kainų, neparnaša žinių, kaip bolševikai žaloja eilinį žmogų, inteligentą, visų pirma atimdami senąjį europiečio veidą.

3.

Okupuotos Lietuvos spaudoje užtinkama žinučių apie...rusėjantį, arba kitaip dar — sovietinąjį lietuvių veidą. Ana, "Lit. ir Meno" Nr. 5 skaityme: "Popierinių gėlių pasitaiko įvairių. Kambarius puošiančios vaškinės gėlės, gullės ar karveliai su laišku snapelyje dar nė-

(Nukelta į 2 psl.)

PIRMOJI VASARIO 16 ŠVENTĖ

(Atkelta iš I psl.)

Lietuviams pakilo ūpas, o bolševikų dvasia buvo nuslopinta. Mieste ir apylinkėse pasklido gandai, kad į Kėdainius yra atvykusi gerai ginkluota lietuvių kariuomenė... Vidudienį išsirikavome ir su daina perėjome miesto gatves. Kad atrodytų, jog vis nauji būriai eina, kareivinių kieme keitėsi vadai.

Bolševikų ultimatumas su bažnytine antspauda

Sausio 14 d. rusų bolševikų, vadinamo 2-o Vilniaus lietuvių pulko (pākrikštyto iš 47 Pskovo pulko) žvalgai pasiekė šėtą ir sausio 15 d. tas pulkas užėmė miestelį ir jo apylinkes. Sausio 15 d. iš šėtos buvo gautas bolševikų raštas ultimatumas: tuojau išformuoti besioorganizuojančias "baltvardiečių bandas" ir ginklus suvežti į Jonavą... neišpildžiusiems įsakymo — mirties bausmė. Šį raštą pasirašęs komisaras Bikelis. Savo antspaudos neturėdamas, prie raštelio pridėjęs bažnytinę antspaudą...

Tą pačią dieną už Kuliūpių kaimo įvyko pirmas mūsų ir bolševikų žvalgų susisaujimas. Mūsų žvalgai buvo priversti skubiai trauktis...

Pasifikti Kėdainiuose, turint pašonėje gausingesnį ir geriau ginkluotą priešą buvo pavojinga... buvo nuspręsta su visomis jėgomis atsitraukti į Kruopių kaimą...

Į Kruopių atvykus, žmonės pasitiko su išgąsčiu, bet paaiškinus, kad tai Lietuvos kariuomenės savanoriai, nusiramino ir mus mielai priėmė.

Kėdainių miestas nebuvo bolševikų užimtas, nes jie gavę mūsų raštą ne tik nedrįso eiti pirmyn, bet pasitraukė ir iš šėtos Ukmergės link.

Į Kėdainius sugrįžome sausio 22-23 d. Dabar mūsų savijauta buvo geresnė: jautėmės galingi. Pavojingesnėse vietose išstatėme lauko sargybas. Iš bolševikų užimtų sričių apšėiai plaukė savanoriai.

Bolševikai, matydami, kad jų niekas nepersekoja, vėl užėmė šėtą... Sužinoto, jog šėtoje bolševikų esančios nemažos jėgos: apie 400 - 500 žmonių, dvi trijų colių patrankos ir 6 - 8 kulkosvaidžiai...

... vasario 8 d. bolševikai pradėjo žygiuoti pirmyn. Pirmiausia užpuolė Kuliūpių užtvartą. Užtvartos sargyba drąsiai laikėsi, bet išsaudžiusi visus šovinius, atsitraukė iš kaimo į lauką...

Pradėjus bolševikų artilerijai šaudyti iš Arvistavo dvaro, mūsų savanoriai, datgumas artilerijos šaudymo dar negirdėję, kiekvienam šoviniui virš galvų lekiant, gulė į sniegą. Teko gerokai juos pabarti, kol įsidrąsino...

Bolševikai be paliovos šaudė... Taip užimtoje pozicijoje mes išsilaikėme 6 - 7 valandas. Priešas į mūsų pusę iš-

leidęs 170 patrankų šovinių, iš kurių maždaug pusė nesprogo. Kitą dieną bolševikai dvi savo patrankas nusiėmė nuo pozicijos ir atsitraukė nuo šėtos į Siesikų dvarą... Tai buvo pirmasis mūsų savanorių krikštas.

Sumušėme bolševikus

Vakare iš Kauno atvyko vokiečių kulkosvaidininkai... Buvo nutarta bolševikus puliti trimis kryptimis.

Auštant maišytas kėdainiečių ir panevėziečių žvalgų būrys su vienu kulkosvaidžiu buvo susidūręs ties Taučiūnų kaimu su bolševikais. Čia ir žuvo savanoris Povilas Lukšys...

Apie 14 valandą buvo suduotas bolševikų dešiniajam sparnui smūgis ir paimta apie 18 belaisvų... Gavę smūgį bolševikai netvarkoje ėmė trauktis į šėtą. Sumušę bolševikus ir pasiėmę belaisvius, vakare sugrįžome į Kėdainius...

Vasario mėn. 11 d. rinktinė, sudaryta iš Panevėžio būrio 60 žmonių su 3 karininkais, Kėdainių būrio apie 20 žmonių, vokiečių pėstininkų apie 20 žmonių su 3 karininkais, 3 kulkosvaidžiais ir dviem vokiečių patrankom apie II val. išžygiavom šėtos link.

Kautynės buvo smarkios... Priešas parodė daug atkaklumo. Šiame (dešiniajame) būryje buvo sunkiai sužeistas savanoris Antanas Šereika. Vėliau jam buvo amputuota koja. Jis yra mūsų pirmas karo invalidas. Bet priešas neišlaikė ir buvo priverstas bėgti, palikdamas daug nukautų, sužeistų ir kariškį grobį: keliasdešimt šautuvų, keliolika tūkstančių šovinių, 18 lauko telefono aparatų, 10 - 15 kilometrų kabelio, rankinių granatų, tris vėliavas su bolševikiškais šūkiiais, antklodžių, milinių ir avių.

Pirmoji Vasario 16 d. šventė

Vasario mėn. 16 d. šventė visa Kėdainių įgula. Juk buvo tai mūsų pirmos metinės Nepriklausomybės sukaktuvės. Iš Panevėžio ir Kėdainių būrių buvo parinkti geriausiai apsirengę ir apsiavę savanoriai. Iš jų buvo sudarytos dvi nemažos kuopos ir raitelių komanda, apie 60 žmonių. Karininkas Dragunevičius vadavo pirmajai, aš antrajai, o raitelių komandai — vienas iš senesniųjų savanorių, nes tai komandai neturėjome karininkų. Visam paradaui vadavo karininkas J. Šarauskas, o karininkas Variakojis, kaip įgulos viršininkas, priėmė paradą.

Paskirtą valandą, į miesto rinką faetonu atvyko įgulos viršininkas kar. Variakojis, valdininko Kregždės lydimas. Karininkas Šarauskas davė komandą: šautuvu gerbk! Išsirikavusieji komandą neperblogiausiai atliko, o Šarauskas su raportu pasitiko įgulos vir-

šininką. Įgulos viršininkas priėmęs raportą, parado vadai karininkui Šarauskui lydint, apėjo išsirikavusias kuopas ir raitelių komandą ir pasveikino. Po to įgulos viršininkas pasakė atitinkamą kalbą, o visų parado dalyvių buvo sušukta tris kartus valio Lietuvos Nepriklausomybei, vyriausybei ir kariuomenei. Įgula išsirikavusi po keturis, mušant būgnininkui (apie orkestrą tuomet dar ir nesvajojome) perėjo ceremonialiu maršu pro įgulos viršininką ir

dainuodami sugrįžo į kareivines.

Čia turiu pažymėti juokingą smulkmeną: kažkokį rusų karininko kardą teturėjo tik karininkas Dragunevičius, o aš turėjau rapirą, kurią tam momentui turėjau pasikolinę iš vieno vokiečio.

Šventę baigėme bendrais šokiais. Paradas, nežiūrint visokių trūkumų, padarė didelį įspūdį ir savo tikslą pasiekė. Parado žiūrėti buvo susirinkę daugybė miesto ir apylinkės žmonių.

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

ra miesčioniškumo požymis. Taip pat juk nepasakysime, kad miesčioniškos ar smulkiasavininkiškos ideologijos požymis konjako, antpilo taurelės išgėrimas ar kokio nors ūkinio gyvulio ar daržo laikymas. Tačiau abejingumas žmogui, jo poreikių nepaisymas, grubus administravimas, nosies rietimas, piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi, nuolatinis mirkimas alkoholyje, apsištatymas pataikūnais, bijojimas nuoširdaus draugiško tiesos žodžio, draugų ir bendradarbių juodinimas savo karjeros naudai, nuolatinis kranksėjimas apie "nuopelnus" — tai jau daugiau negu buržuazinių laikų tipiško miesčionio ir karjeristo bruožai. Tokios "popierinės gėlės" nuolatos rėksmingai švaistosi moralinio kodekso principais, tačiau jų elgesys rodo, kad joms šie kilnūs principai — nieko nereikšiančios frazės. Jiems tie principai visiškai ir nebūtų reikalingi, jeigu tokie "veikėjai" nesitikėtų sublizgėti karjeros laiptuose ir jais pasistūmėti aukštyn".

4.

Ir nestebėtina, kad... kūrėjai bėga nuo "nūdienių temų" Ana. S. Budrys, meno mokslų kandidatas, savo str. "Skulptūros laimėjimai ir šiokiadieniai" rašo, kad "maža didesnio užmojo kūrinių, paskirtų darbo žmogui". Ir dar:

"Kitas parodoje eksponuojamos skulptūros trūkumas — tai tematinis jos ribotumas. Štai, pvz., visai nėra kūrinių tautų draugystės, karinė tematika (jų, beje, pasigendame ir tapyboje bei grafikoje). Patriotinės, didelio pilietiškumo temos dar maža vietos randa mūsų skulptūroje".

Tą pačią parodą apžvelgdama I. Korsakaitė ypač džiaugiasi grafika (žr. "Lit. ir Meno" Nr. 5):

"Vienas originaliausių darbų parodoje, lyg ta netikėta kryptimi prasiveržusi mūsų grafikos atžala, yra A. Steponavičiaus iliustracijos — ofortai K. Borutos knygai "Jurgio Paketurio klajonės". Dar prieš keletą metų A. Steponavičius iliustravo šią K. Borutos apysaką "Genyje", sukurdamas žavias, įsimenamas trijų "Jurgio Paketurio klajonių" iliustracijas. Tačiau naujajame darbe jis labai nutolsta nuo pirmojo iliustracijų

varianto, šį kartą atsiskleidžia pagilėjusi meninė - filosofinė dailininko koncepcija, savaip interpretuojant K. Borutos knygą. Po pirmo gana painaus, grynai dekoratyvaus įspūdžio, atidžiau įsižiūrėję į A. Steponavičiaus iliustracijas, mes patenkame į fantastišką pasakų pasaulį, kaip ir pati apysaka pilna netikėtumų ir paradoksu, sąmojaus ir poezijos. Įvairius veiksmo momentus, scenas, herojus dailininkas vaizduoja sąlygiškai, vienoje plokštumoje; bendras ofortų vaizdas, jų faktūra, kompozicija, o kartais net detalės čia netikėtai asocijuojasi su archainėmis akmens stelomis".

Ar bereikia komentarų?!

5.

Vartant "Literatūrą ir Meną" krinta į akis "greitesnioji informacija apie, anot jų, "tautos atplaisas". Paminėta Jurgelio ir Kiršos mirtys. J. Būtenas, aptardamas Fausto Kiršos kūrybą, rašo:

"nesusiorientavęs istorinių įvykių eigoje, F. Kirša 1944 m. pasitraukė į Vakarus..."

Jei "Naujienos" patektų kada nors į J. Būteno rankas, ans ras tokį pridurką:

... F. Kirša, begyvendamas Luebecke, gavo ("ačiū" UNR-Rai) pundą "Tiesų" ir jas peržvelgęs šių eilučių autoriui yra taręs:

— Ačiū, Viešpatie, kad galu, bet ne privalau skaityti šią... Neandertalio eros spaudą!

6.

Vienas Londono knygynas siūlo įsigyti "Polish Armed Forces Through The Ages". Prabangus albumas (nuo X a. iki dabar) karių aprangos ir ginklų. Tekstas lenkų ir anglų kalbomis. Kaina... Aš ne reklamuoju, bet... maldauju, gal būt, kas nors iš (civilijų ar kariškų sluoksnių) parašys, kiek anoje knygoje lietuviškųjų veidų ir veiksmų "nacionalizuota" lenkų naudai?!

J. Cicėnas

GERBIAMAS NAUJIENŲ PRIETELI, PAUKODAMAS NAUJIENŲ MAŠINŲ FONDUI ATLIKSI DIDELI IR GARBINGA DARBA. KIEKVIENA DIDELĖ AR MAŽA AUKA BUS TINKAMAI ĮVERTINTA.

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

TRUMPAI IŠ MENO ISTORIJS

Renesansas Florencijoje

Pirmosios Renesanso dalies istorinis fonas

c. 1300 — 1600

Renesansas, bendra prasme, yra kultūrinio atgimimo sąjūdis. Prasidėjo XIII a. Italijoje. XIV ir XV a. paplito su skirtingomis manifestacijomis Vakarų Europoje. Šis klasiškojo meno techniškas iškilimas tęsėsi iki XIX a. Renesanso pirmoje pusėje atsirado susidomėjimas gamta, gyvenimu bei menu. Veikė du stiprūs vienuolių ordinai — Pranciškonai ir Dominikonai, kurie ne vien rūpinosi religiniais reikalais, bet stropiai žiūrėjo ir į kitų gyvenimo sričių reikalus. Menas tada neturėjo kito pašaukimo, kaip religinį žanrą. Tuo pačiu kartu XV a. menas pasiekė didelio kultūrinio laipsnio. Beveik tuo pačiu laiku Kolumbas atrado Ameriką. Buvo išrastas parakas. Kopernikas (1473-1543) paskelbė, kad žemė sukasi aplink saulę. Galilejus (1564-1642) skelbė religijai priešingą mokslą. Atsirado spauda. Leonardo da Vinci (1452-1519) dirbo gamtos-matematikos mokslo srityje, projektavo mašinas, vandentiekius, be to, sukonstruktavo lėktuvo modelį ir t. t.

XIV — XV amžiai buvo neramūs politiniu požiūriu. Buvo daug kunigaikštelių ir kunigaikštijų. Pati Italija buvo padalinta į penkias kunigaikštijas. Ejo nuolatiniai karai Mindaugo ir Vytauto laikais. Nežiūrint tokio neramaus gyvenimo, menas — architektūra ir dailė iki Didžiosios Reformacijos laikų buvo pačiame žydėjimo gražume ne tik Italijoje, bet ir Vakarų Europoje. Italija buvo Renesanso lopus ir širdis su centru Florencijoje, kurioje tada buvo 100,000 gyventojų. Florencija buvo didelis ekonominio ir prekybinio gyvenimo centras. Visa ekonominė veikla vyko per organizuotas biznio, amatų ir profesijų gildijas. Florencija politiškai buvo nepriklausoma bendrija arba respublika, tačiau didikų šeimos riejosi su kaimynais, pvz. su Pisa ir Siena, bet ir namie varžėsi dėl vadovaujamos politinės jėgos. Florencijos žmonės pažinojo vieni kitus, darė biznį, pirkė, pardavė, ginčijosi ir sukčiavo. Jie mažiau pažino menininkus, nes menininkai mokė jų vaikus. Poetai rašė ir deklamavo sonetus. Medicų dvare susi-

darė menininkų centras, kurių tarpe vėliau atsirado ir Leonardo da Vinci ir Michelangelo. Nors Mediciai globojo menininkus, tačiau apšvieta netiesiogiai plito tarp eilinių piliečių. Miestas didžiavosi savo kultūrine pažanga, bet tuo pačiu ir kitur, pvz. Venecijoje, buvo kitas meno centras, kur dirbo kiti dideli meno talentai, kartu ir Titianus.

Florencijos gatvėse buvo pilna vienuolių, kurie ateidavo į dailininkų dirbtuves, o kartu ir eiliniai žmonės mėgdavo pasisukinėti apie "studiolas". Dėl savo populiarumo daugelis iš menininkų gavo charakteringus arba mažybinius vardus. Paolo di Dono, Florencijos barzdaskučio ir chirurgo sūnų menininką, kuris labai mėgdavo paukščius, praminė Paolo Uccello (Poviliukas-Paukštelis). Vienuolio Fra Angelico tikras vardas buvo Giovanni da Fiesole (Fiesolės Jonelis). Vilnų karšėjo gildijos nario Niccolò di Betto Bardi sūnus Donato, — pramintas Donatello (dimin. Donatukas). Donatello buvo garsus skulptorius ir tapytojas. Buvo nuvykęs į Romą studijuoti senovės graikiško stiliaus architektūros paminklų. Taip pat vyko ir architektas Brunelleschi, autorius garsiosios Florencijos šv. Marijos Gėlių katedros duomo, taip pat Brunelleschi palociaus. Juodu piešė, matavo kiekvieną griūvėsių koloną, kapitelių liekanas ir reljefus. Florencijos notaro sūnus Tommaso Guidi del savo gremėzdiskumo, užsimiršimo kai kada savo kepejui sąskaitų sumokėti, buvo pramintas Tommasaccio (gremėzdiskas Tamošius). Masaccio buvo didelis dailininkas tapytojas.

Uccello perspektyvos tėvas

Uccello arba Poviliukas-Paukštelis visam laikui padėjo mokslinius perspektyvos pagrindus ir tiesas. Kaip žinome, yra mokslinis metodas, kuriuo mes galime parodyti daiktus kaip juos matome iš nustatytos vietos (taško) ir duoti trijų matavimų efektą, kuomet vartojame tikrai ant-rajį matavimą. Keista, bet ir stebėtina, kad prieš Uccello atradimą, pasaulis be mokslinio perspektyvos dėsnių žinojimo per tūkstančius metų galėjo apsiesti. O vis dėlto, nežinančių perspektyvos dėsnių piešti paveikslai malonūs, nes

tiksliai išlaikyta perspektyva intucijos būdu. Po Uccello atradimo, visi pasaulio dailininkai griežčiausiai laikėsi matematinio tikslumo perspektyvos. Michelangelo Sikstinos koplyčios lubose figūrų ir veidų sutrumpinimų perspektyva labai tiksli. Leonardo da Vinci ėjo toliau. Jis specialiai studijavo ir kitus mokė aukštosios matematikos. Jisai (da Vinci) paliko tūkstančius rankraščių bei trumpų užrašų.

Kiniečiams ir japonams perspektyva jų dailėje nebuvo reikalinga, nes jiems erdvė buvo svarbesnė, negu piešiamas objektas. Abstrakcijose perspektyva nėra būtina.

(Bus daugiau)

PASKAITA

— *Dr. Petro Celiešiaus* paskaita "Religinio meno esmė", A.L.R.K. Federacijos rengiamos religinio meno parodos Chicagoje proga, bus paskaityta Vytenio Babrausko (šv. Ignaco aukšt. mokyklos studento-senioro) vasario mėn. 17 d. 7 v. v. per Sophie Barcus radijo šeimos programą.

— *Dr. Jonas Puzinas*, PLB Kultūros Tarybos pirmininkas, sutiko įeiti į ALRK Federacijos Chicagoje ruošiamos religinio meno parodos garbės Komitetą. Dr. J. Puzinas taip rašo: "Tą Jūsų malonų ir PLB Kultūros Tarybą pagerbiantį kvietimą priimu su dėkingumu. Džiaugiuos, kad ir pats galėsiu apsilankyti parodoje, nes kaip tik kovo 7—9 būsiu Chicagoje. Parodos rengėjams linkiu sėkmingo darbo."

— *Bernardas Brazdžionis*, poetas, kritikas ir rašytojas —

lietuvių kultūros žurnalo "Lietuvių Dienos" vyr. redaktorius, sutiko būti ALRK Fed. rengiamos religinio meno parodos garbės nariu. Paroda bus atidaryta publikai kovo 7-15 dienomis šv. Kryžiaus parapijos naujai įrengtoje meno galerijoje, 4557 So. Wood St.

Vyksta parodos

— *Dail. Sandros Čipkienės* individuali dailės paroda atidaroma ši vakarą, vasario 15 d. 7:30 val. Čiurlionio galerijoje Chicagoje. Rengėjai Jūrų Skautijos Korp! Gintaras.

— *Dail. J. Pautieniaus* paroda vyksta Standard Federal Savings and Loan banke, prie Archer ir Sacramento.

— *Dail. J. Bagdono* paroda vyksta Washington, D. C.

DAIL. V. VIZGIRDAI 60 METŲ

— *Dail. Viktorui Vizgirdai* suėjo 60 metų amžiaus. Bostono lietuviai ta proga buvo surengę jubiliatui pagerbimo pobūvį su kultūrine programa.

400 METŲ KAI SEKSPYRAS GIME

1564 m. balandžio 23 dieną Stratford-upon-Avon gimė William Shakespeare. Šiais metais Britanija tikisi daug turistų iš užsienių, kurie galės aplankyti didžiojo rašytojo tėviškę. Šekspyro teatre bus visus metus statomi istoriniai jo veikalai. Visai netoli rašytojo gimtosios vietos, prie Avon upės stovi moderniškas Šekspyro vardo teatras. Visoje Anglijoje vyks didžiojo rašytojo 400 metų sukakties minėjimai.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

(LICENSED BY VNESPOSYLTORG USSR)

Labai patikima ir vadovaujanti firma Jungtinėse Valstybėse, turinti daug patyrimo siunčiant dovanų siuntinius į visas USSR dalis. Tūkstančiai klientų patenkinti. Visi siuntiniai apdrausti. Gavėjas nieko nemoka. Skyriai svarbesniuose miestuose. Visi mūsų skyriai turi sandėliuose pasirinktinai aukštos kokybės prekių dovanoms žemomis kainomis.

Dėl nemokamų informacijų ir kainoraščių susižinokite su bet kuriuo mūsų skyriumi.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK 11, N. Y. — 135 W. 14th Street	CH 3-2583
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-6245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON, Mass. — 359 West Broadway	Tel. 268-0068
• BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215	
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	PO 5-5892
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 6 John Street	PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	SW 8-2868
• YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave.	GR 6-2681

SPAUDOS PABIROS

1. Lietuvos kariuomenės ir karių istorija ir kas toliau?

Praeitų metų Naujienų II-je dalyje nr. 688 Jeronimo Cicėno garsus ir grasus šuktelėjimas dėl Lietuvos kariuomenės ir karių istorijos nebuvimo ir nesirūpinimo ją parašyti, tų pačių Naujienų nr. 690 tas šuktelėjimas paremtas "pabirnininko", atgarsiu atsiliėpė šių metų Naujienų II-je dalyje nr. 698 V. Vyteniečio lūpomis. Jis rašinyje "Vingiuotais spaudos takeliais" pilnai pritardamas J. Cicėnui, čia pat patiekia tos būsimos istorijos turinį, metmenis ir būdus, kaip tai istorijai medžiaga turėtų būti renkama - telkiama. Tą darbą, girdi, turėtų atlikti šiandien aplink L. Enciklopediją suburti kadrai, prie jų pasitelkiant dar ir karių - istorijos specialistų kadrus. Graži idėja, gražus sumanymas ir patarimas.

Tik, deja, kartu ir džiugu, J. Cicėno šuktelėjimas, "pabirnininko" parama tam šuktelėjimui ir gerb. V. Vyteniečio atgarsinis pritarimas visi yra pavėluoti: *Lietuvos kariuomenės istorija yra rašoma, rašymo darbas jau gerokai pavarytas į priekį ir po... (neturiu leidimo skelbti) laiko bus baigta.* Dirbama kruopščiai atsidėjus, tyliai, nesireklamuojant. (Pats vyriausias tos istorijos organizatorius ir rašytojas yra pažadėjęs Naujienų skaitytojus painformuoti plačiau).

Jeigu pavyzdžiai užkrečia pagal karių pavyzdį ir kitų specialybių vienetai, organizacijos ar pavieniai asmenys privalėtų sukurti rinkti medžiagą ir ruošti platų veikalą apie visus lietuvius kankinius rusų ir vokiečių išžudytus, kalintus, kankintus, ištremtus ir kitaip sunaikintus. Nesgi ir J. Cicėnas sako:

"Ar žuvusių kraujas neverčia budėt? Karys ar nekarys, šen ar ten žuvo (pridėkime: buvo kalintas, ištremtas, kankinamas ir pns. J.), bet jei ko voje už šalies ir tautos laisvę, jų atminimas turi būti gyvas".

Lietuviškosios Enciklopedijos leidimas artinasi prie pabaigos. Tos Enciklopedijos leidėjas Juozas Kapocius viename susirinkime yra pasisakęs turįs planų aplink Enciklopediją sutelktus kadrus išlaikyti

ir duoti jiems darbo. Leidėjas tų planų neatskleidė, paminėdamas tik patį faktą, tačiau nebus pro šalį sekant V. Vyteniečio mintį, pasiūlyti L. Enciklopedijos leidėjui jau dabar pradėt tartis su aplink jį susibūrusiais rašymo kadrais tartis dėl naujo veikalo (keliatomio) leidimo ir tam veikalui medžiagos telkimo. Tas keliatomis veikalas ir turėtų apimti mūsų tautos sudėtas aukas Lietuvos laisvės reikalui. Tai ir būtų, kaip ankstesnėse "pabirose" buvo užsiminta, veikalas — "Kankinių eiseną". Jeigu tokio veikalo mes neparuošime ir neišleisime dabar, visa esama ir galima surinkti medžiaga dings neįžvelgiamuose amžių miglynuose.

Nenorėdamas būti apkaltintas tuščiakalbiškumu, čia pat patiekiu truputėlį medžiagos tam būsimam veikalui:

Bolševikų ir nacių nužudyti, ištremti, kalinti ir kankinti Lietuvos sportininkai ir sporto darbuotojai:

1. Jagutis, Jurgis, mokytojas, 1937 m. baigęs Aukštuosius Kūno Kultūros Kursus, mokytojaves Vilniuje, 1941 metais birželio 15 d. komunistų suimtas ir ištremtas į Sibirą. Likimas nežinomas;

2. Šekalys, Algirdas, mokytojas, 1938 m. baigęs Aukštuosius K. K. Kursus, mokytojaves Zarasų gimnazijoje, 1941 m. birželio mėn. 23 d. komunisto - rusų, pavarde Petrovas nužudytas Zarasuose;

3. Zienčikaitė, Janina, iškilė Lietuvos sportininkė, šuolio ir aukštų rekordistė, Tauragės mokytojų seminarijos IV kurso mokinė, 1941 m. birželio mėn. 15 d., kartu su tėvais, komunistų suimta ir ištremta į Sibirą. Likimas nežinomas;

4. Pakalniškis, Martynas, klaidietis, sportininkas ir sportininkų organizatorius, Tauragės mokytojų seminarijos IV kurso mokinys, 1940 metų liepos mėnesį komunistų areštuotas ir iki 1941 m. birželio mėnesio 22 dienos kalintas, labai žiauriai kankintas Tauragės kalėjime. Iš kalėjimo išėjo vokiečių - rusų karui prasidėjus visai palaužta sveikata. Likimas nežinomas;

5. Makaraitė, Antanina, pradinės mokyklos mokytoja, sportininkė, gimusi Meldekviškių kaime, Tauragės apskr., 1941 m. birželio mėn. komunistų suimta ir ištremta į Sibirą. Likimas nežinomas;

6. Atsargos leitenantas Tumas, Kazys, Lietuvos šaulių Sąjungos sporto instruktorius ir sportininkų organizatorius, 1937 metais baigęs Aukštuosius K. K. K. Kaune, 1941 m. pradžioje komunistų areštuotas, kalintas Vilniaus Lukiškių kalėjime ir iš jo, neva, keliamas į kitą kalnimo vietą, pakelyje nužudytas;

7. Lietuvos kariuomenės kapitonas Vabalas (vardas?), geriausias Lietuvos šuolininkas ir aukštį su kartimi, ir iškilias Lietuvos gimnastas, sporto

darbuotojas, tos srities rašytojas (Fizinio auklėjimo vadevėlio, išleisto 1940 m. pradžioje, autorius), baigęs fizinio auklėjimo mokslus Belgijoje, 1941 metų pradžioje komunistų areštuotas, kalintas Lukiškių kalėjime ir vėliau ištremtas į Sibirą. Turimomis žiniomis, dabar gyvenęs Lietuvoje ir verčiasis aristo amatu;

8. Leščinskas (vardas?), Lietuvos krepšinio rinktinės dalyvis ir aktyvus kitų sporto šakų sportininkas, Aukštesniosios Technikos mokyklos mokinys Kaune, antrosios komunistų okupacijos metu areštuotas ir ištremtas į Sibirą. Dabartinis likimas nežinomas;

9. Šačkus, Stasys, vienas iškiliasiausių Lietuvos sportininkų, Aukštųjų Kūno Kultūros Kursų Kaune lektorius, 1935 m. baigęs aukštuosius fizinio auklėjimo mokslus Vokietijoje, antrosios komunistų okupacijos metu areštuotas, kalintas ir ištremtas į Sibirą. Esamomis žiniomis yra grįžęs į Lietuvą ir yra sportininkų treneriu;

10. Ptašinskas, Kostas, Kaune "Aušros" berniukų gimnazijos ir Vilniaus lietuvių gimnazijos mokytojas, Kūno Kultūros Rūmų mokyklų inspektorius 1941—1943 m., atsargos leitenantas, 1936 metais pirmuoju baigęs Aukštuosius K. K. K., 1944 m. likviduojant Lietuvos Vietinę Rinktinę vokiečių areštuotas, kalintas Latvijoje Salaspilio ir Vokietijoje Stuthofo koncentracijos stovyklose. Karui baigiantis išlaisvintas, grįžo į Lietuvą 1945 m. Likimas nežinomas;

11. Bakūnas, Vladas, vienas žymiausių Lietuvos sportininkų, trumpų nuotolių bėgikas rekordininkas, eidamas Kūno Kultūros Rūmų direktoriaus pareigas 1944 m. pradžioje už priešnacinę veiklą vokiečių areštuotas, kalintas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime ir Pravieniškių koncentracijos stovykloje. Iš jos išsivadavo vokiečių frontui Rytuose pakrikus, 1944 m. liepos mėnesio pradžioje. Dabar gyvena Kanadoje;

12. Daktaras Vokietaitis, Algirdas, geriausias fizinio auklėjimo ir sporto mokovas ir specialistas Lietuvoje, 1934 m. baigęs aukštuosius fizinio auklėjimo mokslus Austrijoje, vėliau juos gilinęs Vokietijoje, Anglijoje ir Švedijoje, Kūno Kultūros Rūmų direktorius Kaune, 1944 m. pavasarį nacių areštuotas ir kalintas Stuthofo koncentracijos stovykloje, iš kurios pasiliuosavo II-jo pasaulinio karo pabaigoje. Gyvena laisvame Vakarų pasaulyje;

13. Brazauskas, Kazys, sportininkas, sportininkų organizatorius, Lietuvos futbolo rinktinės dalyvis ir aktyvus LGSF sporto klubo darbuotojas, už priešnacinę veiklą (buvo raidžių rinkėju vienoje pagrindžio spaustuveje) nacių areštuotas ir kalintas. II-jo pasaulinio karo pabaigoje išsivadavo. Gyvena JAV.

14. Puskunigis, Levas, kūno kultūros mokytojas, iškilus Lietuvos sportininkas ir sporto treneris, baigęs Aukštuosius Kūno Kultūros kursus 1937 m. 1943 m. pabaigoje ar 1944 m. pradžioje, būdamas Marijampolės sporto apygardos pirmininku, už priešnacinę veiklą vokiečių areštuotas ir iki karo pabaigos kalintas Stuthofo koncentracijos stovykloje. Išsivadavęs iš jos, grįžo Lietuvon ir dabar ten yra sporto treneriu.

Tai yra tikrai dalis sporto darbuotojų ir mokytojų, kurie komunistų ir nacių buvo kalinti, kankinti, o kiti ir nužudyti. Asmeninės žinios apie juos irgi nėra pilnos. Leidžiant pilną rinkinį lietuvių kankinių, tas žinias tektų papildyti ir gal kai kur patikslinti. Patiekiami pavyzdžiai tebūnie paskatinimu ir kitų specialybių rašto žmonėms (rašytojams, poetams, dailininkams, teisininkams, inžinieriams, artistams, ūkininkams ir darbininkams bei visiems kitiems rinkti medžiagą apie lietuvius - lietuves kankinius, kentėjusius, kankintus ir okupuoti nužudytus, ir tą medžiagą siųsti ten, kur bus leidžiamas anksčiau minėtas veikalas.

Pastaba: šiame rašinyje minėti Aukštieji Kūno Kultūros Kursai buvo aukštoji fizinio auklėjimo mokytojų ruošti mokykla, įsteigta 1934 m. prie Kūno Kultūros Rūmų. Toji mokykla, išleidusi tris laidas mokytojų specialistų viduriniojioms ir aukštesniosioms Lietuvos mokykloms, 1938 metais buvo uždaryta, bet ne likviduota: ji buvo prijungta prie Kauno Vytauto D. universiteto humanitarinių mokslų fakulteto kaip savarankiška fizinio auklėjimo katedra ir čia veikė beveik iki II-jo pasaulinio karo pabaigos.

1964 m. II. 2.
So. Boston, Mass.

JEI NENORI ATSLIKTI
NUO PASAULIO ĮVYKIŲ -
SKAITYK "NAUJIENAS" -
JOS TEIKIA GERIAUSIAS,
TEISINGIAUSIAS ŽINIAS

FOR WOMEN ONLY
Sauna Baths — Whirlpool baths,
vapor baths — Swedish massages,
for Arthritis, Neuritis,
sciatica and back trouble
AUSTIN SULFUR VAPOR
BATHS, INC.
5721 W. Lake St. — Tel. 261-0161

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 15, 1964

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS
Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITWINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

ALEKSIS RANNIT

ŽIEMOS LIETUVAITĖ

Tavo vardo varšos neišsakomos,
O džiaugsmo legenda — vien rankų ilgesys.
Lūpos amžinu mazgu sučiauptos —
Aš savosiomis jų atspaudą imu.

Ar paslėptų balto sniego sruogos
Tas dainuojančias tavo akis?
Jose — prašvintančių sniegynų švelnuma
— Neatskiriama tau ji niekad.

Ir plaukai juodi, kaip medžio lapai,
Lapai — juoda, be mėnulio, naktį.
Susitikom — išrašytas žodžių raštas,
Išsiskyrėm — kiekvienam kelionė vieniša.

Žibūrys auksuotu riešutu pakibo naktį,
Man — liūdna teliko dovana:
Vien eilėraščiai nudeginta ranka rašyti
Ir juose beglūdinanti tava liepsna.

Sio eilėraščio autorius estas Aleksis Rannit nuo 1935 metų labai nuširdžiai bendrauja su lietuviais. Yra išmokęs lietuvių kalbos. Svetimtaučiu spaudoje Europoje ir Amerikoje yra išspausdinęs daug vertingų raštų apie lietuvių meną ir literatūrą. Dabar Aleksis Rannit važinėja po Amerikos universitetus ir skaito paskaitas apie Lietuvos poetą Kristijoną Donelaičių, gimusį prieš 250 metų. Aleksis Rannit dirba Yale universitete Rusijos ir Rytų Europos studijų skyriuje. Sausio 27 dieną jis liudijo Amerikos Kongreso komitetui apie Pabaltijo tautų literatūrą sovietų vergijoje, iškeldamas okupantų terora meno srityje.

Čia spausdinamą Aleksio Rannito eilėraščių iš rusų kalba poezijos rinkinio dar Lietuvoje vertė Petronėlė Orintaitė bendrai su Ona Juodeliene. Lietuviškasis vertimas paimtas iš Petronėlės Orintaitės eilėraščių rinkinio "Šalinys Sodyboje", kurį iliustravo dailininkas Mikas Šileikis.

P. VENČLOVA

KODĖL SAVANORIAI ĖJO

Perskaicius šių metų sausio mėn. 23 d. "Naujienose" tilpusį Alekso Šemetos straipsnį: "Kas pakėlė lietuvių tautą laisvės kovai", manyje kilo tam tikrų minčių ir net abejonių. Neliesiu čia gerb. A. Šemetos palieštų istorinių prielaidų, siekiančių Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės laikus. Apsiribosiu tik tuo, kas pakėlė lietuvių tautą laisvės kovai.

Turiu prisipažinti, kad ir man teko būti aktyviu dalyviu kūrėjų - savanorių eilėse. Laisvės kovų metu. Čia paliesiu tik tai, ką pats mačiau, jaučiau, girdėjau ir išgyvenau.

Augau Mariampolės apskrities pietuose, Liubavo valsčiuje, vidutinio ūkininko šeimoje. Nors buvau dar menkas vyras prasidėjus Pirmajam Pasauliniam karui, bet jau pajėgiau suvokti kas dėjos, bent toje aplinkoje, kur aš gyvenau.

Rusų - vokiečių frontui kelis mėnesiams sustojus ant šešupės, mūsų apylinkės buvo labai nuterotos. Frontui nusibeldus į rytus, vokiečių okupacinė valdžia iš gyventojų spaudė paskutines sultis. Žmonės susirūpinę nežinioje, laukė kas bus? Atrodė, lyg didelis klaukus klausukas kabojo virš krašto. Ėjo visoki gandai. Ateidavo okupacinės valdžios leidžiami laikraščiai: "Dabartis", vėliau "Naujoji Gdynė", bet ir ten nerasdavome atsakymo į rūpinimus klausimus.

Atėjo žinių apie Rusijoje vykstančią revoliuciją, caro griuvimą. Vieni buvo linkę džiaugtis, kiti baimintis.

Pagaliau!.. Pagaliau iš Vilniaus pasiekė žinios apie nepriklausomybės paskelbimą. Atsimenu, kaip vakarais ir šventadieniais žmonės burda-

vosi ir šią naujieną visaip komentavo. Atrodė lyg bijojo, kad ji nepranyktų kaip sapnas. Kai kas iš viso nenorėjo tikėti, ypač kai nesimatė jokių išviršinių ženklų. Vokiečių okupacija siautė, kaip siautusi. Bet juo toliau, juo daugiau ateidavo žinių; stiprėjo žmonių viltys ir drąsa. Buvo atsitikimų, kad žmonės net žandarams išdrįsdavo pasipriešinti. Ypač drąsus buvo jauni vyrai. Nuotaikos vyravo tokios, kad atrodė, jog kraštas buvo pribrendęs apivalyti nuo svetimųjų.

Vėlyvą 1918 m. rudenį, ar geriau pasakius žiemos pradžioje, pasiekė žinios, kad jau organizuojasi Lietuvos kariuomenė. Bet, kur, kaip? — buvo tik spėjiojama.

1919 m., tuoj pat po Kalėdų, nauja žinia sujudino visą apylinkę. Jau prieš pamaldas bažnytkaimy pasirodė du Lietuvos kareiviai. Tai buvo iš Alytaus atvykę kalvariškiai: Juozas A. ir Antanas M. (kurių likimo nežinau, pavardžių neminėsiu). Jie buvo apsirengę civiliais rūbais. Kepurių

lankelis apjuostas geltonu kaspinu ir prieky įsegtą skardinę vytelė. Ant rankovės užsiūtas trispalvės trikampis. Vyrai linksmi ir žvalūs. Visi susirinkę pamaldoms spietėsi apie juos, stengdamiesi arčiau prisigrūsti ir ką nors išgirsti. Po pamaldų Juozas A. pasilipo ant vežimo ir pradėjo kalbėti. Kalba buvo patriotiška ir uždeganti. Vyrus kvietė prie ginklo. Konkrečiai nurodė sąlygas ir kur vykti. Žmonės gaudė kiekvieną jo žodį. Baigus jam kalbą, dar ilgai aplink juos būrėsi žmonės, teiravosi, klausinėjo. Grįžus namo, kitos kalbos nebuvo, kaip apie tai, kas šiandien Liubave įvyko ir kas reikia daryti. Prisirinko vyrų pilna grūčia ir pas mus. Tą patį vakarą nutarė eiti savanoriais iš mūsų penkių ūkininkų kaimo Antanas Vasiliauskas ir Jonas A. Aš pasakiau savo tėvams, kad irgi noriu eiti. Pamačiau, kaip tėvo akyse sublizgėjo ašaros.

— Vaikeli aš tau nedraudžiu, — prabilo sujaudintu balsu tėvas. — Jeigu tu eisi, — atliksi didelį darbą. Telaimina tave Dievas!

Ant rytojaus mama pridėjo į krepšelį baltinių ir ką turėjusi geresnio valgyti. Tėvas pakinkė į roges arklius ir nuvezė mus visus į Mariampolę, kur jau buvo įsisteigęs savanorių priėmimo punktas. Taip prasidėjo mano savanorio dienos.

Daliniuose, kuriuose man teko būti, savanorių buvo visokių. Gimnazistų, mažžemių, miestelėnų, darbininkų; tačiau daugiausia ūkininkų vaikai.

Gerb. A. Šemeta sako, kad kovos vyko šūkyje: "Žemės ir laisvės!" Nors visi žinojome apie Laikinosios Vyriausybės deklaraciją, tačiau apie žemę, socialinį teisingumą, bent mano aplinkoj, retai kas užsimindavo. Daugiausia kalbėdavo, ypač prieš išeinant: patys valdysimės, patys išsirinksime valdžią, patys ant savęs būsime ponai ir savo krašto šeiminkai... Atrodė, kad žemės klausimas savaimė turės išsispęsti. Ypač dėl to, kad didžiausi žemvaldžiai daugumoj buvo lenkai, kurie atsikeliančiai Lietuvai nieko gero nežadėjo. Jie dažnai savo veiklą kreipė Lietuvos pražūčiai.

Be to, bent iš mano pažįstamų ir mano apylinkėje žemė nebuvo pagrindinis akstinas, savanorius išvedęs laisvės kovon. Ypač, kad žemė daugeliui savanorių nebuvo reikalinga. Be to, per didelė kaina būtų statyti savo gyvybę dėl gabalo žemės. Juk pradžioje savanorių žygio buvo labai miglotos perspektyvos laimėjimui.

Išeinant iš to meto gyventojų ir ypač savanorių nuotaikų, kovos vyko maždaug šūkyje: "Šalin svetimieji iš mūsų žemės. Mes čia šeiminkai. Laisvę Lietuvai!"

Kaip ten bebūtų su sentimentais ir romantika, bet man atrodė, svarbiausią savanorių žygiui vaidmenį suvaidino: Kudirka, Basanavičius, Jurgis Bielinis, Vileišis, Maironis ir kiti. Kova ir sudėtos aukos dėl spausdinto žodžio ir ypač jį atgavus, priblandino tautą laisvės siekimui. Tik per spausdintą žodį lietuvis pajuto savo vertę ir jėgą.

Seniausias lietuviškas raštas

Dr. Gaigalaitis savo rašinyje "Lietuvos Nusidavimai ir Mūsų Rašliava" sako, kad Prūsiose, Drestuose, tūlas Palge, turįs šilkinę juostą nuo 1512 m., kurioje esą jausta šie žodžiai:

"Ano 1512 Pas mamuzes augau wargą nežinojau po darziti waikszezodama wainikiti pinau ėjau isz darzieze darza warta werau puole mana wainikitis nu mana galwuzes".

Regis tai bus svodbinė dovana. Ši juosta lygiai keturis šimtų metų sena, su lietuvišku įrašu bene bus seniausiu iki šiol žinomą lietuvių rašliavos paminklu.

"Lietuva"
1912 m. liepos 5 d.

Aleksas Ambrose

KAIP REIKIA GERTI KONJAKĄ

Daktaras paciento žmonai: — Jei tamstos vyras vėl sąmonės netektų, tuo atveju ipilk jam į burną konjako stiklą.

Ji: — Dėl Dievo meilės, pons daktare! Pilti, kai sąmonės bus netekęs? To jis man niekada neatleis!

SIUNTINIAI
I
LIETUVĄDABAR LAIKAS SIUSTI
SAVO ARTIMIESIEMS DOVANAS

VELYKOMIS

IR TIK PER

CENTRAL PARCEL SERVICE INC.,

centrinė įstaiga:

220 SOUTH STATE STREET

Telef.: WA 2-9354,

Skyrius Marquette Parke:

2618 WEST 63rd STREET

Telef.: WA 5-2466

Dabar galite užsakyti per mūsų įstaigą automobilius, motociklus, šaldytuvus, skalbimo mašinas ir kitus vietinės gamybos fabrikatus.

Pas mus rasite taipogi gausų, tinkamų siuntimui, prekių ir maisto siuntinių pasirinkimą. Uželkite, apžiūrėkite ir įsitikinkite patys.

JAU 17 METŲ
PRISTATOME SIUNTINIUS
I LIETUVĄ
VISADA LAIKU

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Šviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiagą siūsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

7 METAI

NR. 4 (197)

ISIPAREIGOJIMU IR SĄMONINGUMU

Laisvė yra būtina sąlyga tautai gyventi ir kūrybiškai reikštis. Tos laisvės sąskaiton lietuvių tauta besitęsiančion kovon per šimtmečius paaukėjo šimtus tūkstančių geriausių tautos vaikų. Lenkiame galvas prieš žuvusius. Bet čia pat pakeltu žvilgsniu pasitinkame ateitį. Mes žinome, kad ne vien gyvybės auka buvo reikalinga laisvei atgauti, ja naudotis ir kitiems tąja laisve spinduliuoti. Vasario 16-tosios aktas nebėra vien aukos paliudijimo dokumentas. Jis buvo ir yra gyvųjų ir sąmoningųjų pasiryžimo ir įsipareigojimo deklaracija. Šios deklaracijos sukurtinis prisiminimas nėra tik iškilmingas pagarbos pareiškimas praeičiai, bet savyje turi gilesnę prasmę: naujo ryžto ir įsipareigojimo atnaujinimas. Nūdienė politinė Lietuvos padėtis nenusiskaidrins vien nuo mūsų guodimosi ir dūsavimų. Reikia naujos darbo aukos ir reikia naujų darbuotojų! Todėl šios dvasinės stiprybės dieną mūsų žvilgsnis ir žodis kreipiamas į jaunąją kartą.

Tauta savo laisvės kovos niekad neatsisakys! Tau, jaunoji karta, jau šiandien uždedama pareiga būti sąmoninga ir budri. Jeigu dabartinis momentas neduoda mums visiems progos tiesioginėmis politinėmis priemonėmis kelti teisėtus laisvės reikalavimus, tai neškime šios kovos tikslus naujais keliais: keldami savo tautinę kultūrą, skelbdami ją pasauliui. Pasaulio žmogus turės Tave išgirsti, nes kultūra tai žmogaus dvasinių bei kūrybinių galių manifestacija. Kultūra praeityje ir dabar įprasmina tautų ir tautinių vienetų buvimą. Galų gale, Tavo, jaunime, subrendimas prasmingai veiklai, savisąmonė, pagarba atsielkiams laimėjimams yra būtinoji sąlyga valstybinio prisikėlimo kovoje.

Nesvarbu kokie sunkumai guls mūsų pečius kelyje į laisvę, mes savo kovos neatsisakysime! Vasario 16-sios dvasia įpareigoja mus likti atvirais savoms visuomeninėms ir kultūrinėms tradicijoms. Ragina jaunatvišku entuziazmu siekti kūrybinių aukštumų, nepasitenkinti atsielkiams kultūriniais ir politiniais laimėjimais. Griuvo visos imperijos, grius ir bolševikinė. Lietuva kelsis, bet jinais kelsis su viena sąlyga, jeigu tauta bus išlikus gyva ir sąmoninga. Esame dalis tautos. Tad ir jos prisikėlimo raktas yra dalinai ir mūsų rankose. Šios atsakomybės akivaizdoje Vasario 16-ji mummyse yra ir liks įsipareigojimo ir tautinio sąmoningumo šventė.

VAV

Lietuviškas oktetas, džazo muzika ir naujoji garsų užrašymo išmiera

Technikos pažanga dideliu greitumu keičia žmonių įpročius, lygiai ir būdą, kuriuo jie praleidžia savo laisvalaikį. Meškeriotojas vyksta į žygį šiandien apsiginklavęs tokiu rinkiniu įvairių įmantrybių, skirtų vargšei žuviai iš vandens išviluoti, kad jo senelis tai pamatęs tik galvą pakraipytų. Fotografijos mėgėjas įsitaikė kaleidoskopinį projektorių ar net ir filmavimo aparatą ir susikvietęs draugus bei prigesinę šviesą, pradeda kelių valandų demonstravimo sesiją lemtingu sakiniu: "Čia matote mano dukrelę 3 dienu ir 4 valandų amžiaus..."

Ilgas kelias yra nueitas ir garso užrašymo bei perdavimo srityje. Kaip toli, atrodo, liko tas gramofonas, pasipuošęs didžiule triūba, adatomis, kurias reikdavo keisti po vieno pergrėžimo. Dabar, gi, apsilankę pas pažįstamą nenusitebkite pastebėję kelis dar nematytus baldus: jis jau įsitai-

sė stereo akustinę sistemą. Tai paskutinis mados šūkis.

Greit beauganti komercinė rinka, kupina įvairių galimybių, vyluoja ir mūsų menininkus. Mūsų vokalistai prakirto čia pirmuosius ledus, instrumentalistai neabejotinai juos paseks.

Šia proga noriu paminėti ką tik rinkoje pasirodžiusią Clevelando Vyrų Okteto šokių muzikos plokštelę, kuri yra bene pirmuoju mūsų bandomu įsiveržti į populiarios pramoginės džazo muzikos sritį.

Nesu užsimojęs kartoti įprastų argumentų "už" ar "prieš" džazo muziką. Žmogaus gyvenimo spektras platus ir įvairus — tiek klasikinė tiek pramoginė muzika turi čia savo vietą, savo prasmę. Jaunimas mėgsta pramogauti, taigi mėgsta ir džazo muziką, jokie įmantrūs įrodinėjimai to nepakeis. Tad vietoje to, kad šitą paneigti ir užmerkti akis, ar negeriau atsistoti greta ir pamėginti net vadovauti tiems

Atvaizde yra Miss Dawn Wunderlich su Madagaskaro salos gėle, vad. Kėlanchoe Blossfeldiana, kuri Garfieldo ir Linkolno parkų šiltnamiuose paskelbta Vasario mėnesio gėle. Tai ypač populiarus pasidariusi žemėinė gėlė, kuri patogiai gyvena pasodinta minkštoje žemėje puode, išauga iki 18—21 colio, turi "mėsingus" apskritus lapelius ir gausybę ryškiai raudonų (skarlatiškų) žiedelių, žydinčių ištisą žiemą.

naturaliems jaunimo palinkimams.

Nepriklausomybės laikais džazo muzika buvo dominuojama pas mus tautos mažumų atstovų ir tik paskutiniaisiais metais mūsų susidomėjimas ėmė augti visu spartumu. Suprastinta antraštė skambėtų: "Nuo Dolskio ligi Šabaniausko ir Dvariono". 1940 metais Vilniuje buvo sudarytas džazo simfoninis orkestras, eksperimentinis junginys visų žymių Lietuvos džazo orkestrų. Šios apie 60 žmonių apimančios grupės koncertai Geršvino pobūdžio motyvais prąčo su audringu pasisekimu. Bet čia pažangos siūlas nutrūko.

Tremties metais ir vėl sušvytėjo vokalistai. Ar galima pamiršti Jarošeko kvartetą? Gaila tik, kad neturėta priemonių užrekorduoti ar įrėžti į plokštelę šio kvarteto pasirodymų; šitaip, tad, prarasta galimybė ne vien prisiminti, bet ir tiesioginiai palyginti.

Dabar, matomai, Clevelando Vyrų Oktetas yra pasinėšęs perimti šį kuklų palikimą ir griebtis pionieriško darbo, kad išsikovoti sau tinkamą vietą ir tai prieš galingą varžovą — juk šis kraštas tai džazo gimtinė.

Pirmasis okteto leidinys apima 12 dalykelių, vidutiniškai po 3 — 3½ minučių testinimo kiekvienas. Pirmoje plokštelės pusėje išsiskiria nuotikingai išpildytas cha cha "Ilijos daina", įdomiai harmonizuotas beguine "Vėjelis i raš", nors keliose vietose bosų žemieji registrai kiek užsitusuoja ir gerai nusisekęs fokstrotas "Aukšinis mėnuo". Antroji pusė pradeda gyvai išpildytu bossa nova "Paskutinė naktis", seka ypač jautriai įdainuotas fokstrotas "Be tavęs", sentimentalūs prisiminimus se-

nesniajai kartai sukeliąs tar-go "Mano mažytė", įmantriai atliktas calypso "Vieversys". Bet labiausiai nusisekęs visų rinkinio dalykėlis neabejotinai yra beguine "Mūsų meilės daina". Skoninga temos interpretacija, efektingas bosas F. Kaminsko partijos įterpimas, pritaikytas ir gerai išbalansuotas orkestro panaudojimas — visa tai sudaro ryškų pavyzdį, kuriuo šis menininkų vienetas turėtų sekti tolimesniame savo kūrybos kelyje.

Herberto Kusber džazo orkestras, lydįs okteta, atlieka savo dalį tarpais kiek per daug rutiniškai, vienur kitur (pav. "Mūsų meilės daina") bet gi, pakildamas virš vidutiniškumo lygmens.

Plokštelė išleista paties Clevelando Vyrų Okteto. Rekordavimas atliktas lietuvių firmos Čikagoje John B. Ralis Custom Recording. Ir vėl tenka stebėtis, kaip toli mūsų siškiai yra jau pažengę jaunėje palyginti stereo rekordavimo srityje. Atsiektas reikiamas gilumas, preciziškas balansas tarp pavienių balsų, lygiai tarp viso vieneto ir lydinčiojo orkestro. Menasi, tiesa, kad lietuviškajai firmai vadovaujant elektronikos inžinierius J. Ralis jau dešimtį metų specializuojasi šitoje srityje ir turėjo progos pagilinti savo žiniją ir praktišką dirbdamas su keliomis žymiomis rekordavimo studijomis Čikagoje. Firmos naudojami aparatūra ir mikrofona — taip pat paskutinis technikos žodis (tos rūšies mikrofono esama mažiau, nei 50 visose JAV). Rekordavimas įvyko Clevelando muzikos konservatorijos patalpose.

Patį plokštelę pagaminta iš pirmą kartą medžiagos ir kokybės atžvilgiu prilygsta didžiųjų firmų gaminams.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Neteko pastebėti nelygumų ar burbuliukų grioveluose, nei garso trukdymo, kas yra dažnas reiškinys, jei vartojama pigesnė medžiaga, o lygiai ir dėl pačių gamybai naudojamų mašinų netinkamumo.

Viršelio meniškasis autorius V. Raulinaitis (okteto dalyvis) pasirodė beturįs gerą skonį ir originalių minčių pluoštą. Tuo tarpu kai antroje viršelio pusėje randame okteto dalyvių nuotraukas ir patį vadovą Rytą Babicką prie pianino, pirmoje pusėje visa tai išreiškiama simboliškai, labai suprastintoje formoje, skoningai parinktomis spalvomis. Galimas dalykas, kad šioji emblema ir liks Clevelando Vyrų Okteto simboliu, nes mažesnėje proporcijoje ji kartojama ir ant plokštelės etiketėlių. Be nuotraukų antroje pusėje pateikiamas turinys, trumpas aprašymas apie okteta ir jo vadovą R. Babicką. Plokštelė įpakuota į plastikinį maišelį, kas užtikrina, kad ji nenaudota ir nenučiupinėta. Plokštelės platinimą rinkoje yra perėmusi J. Karvelio bendrovė.

Padaryta gera pradžia. Nereikia tik pamiršti, kad tobulėjimui ribų nėra — tai raktas į tolimesnius pasiekimus.
P. Tautvaišas

Darbai ir žygiai

— **“Metmenų”** žurnalo septintas numeris šią savaitę išsiuntinėjamas prenumeratoriams. Šis “Metmenų” numeris, kaip ir kiti, pilnas išsamios ir aktualios kultūrinės, visuomeninės ir literatūrinės medžiagos. Numeryje bendradarbiauja: Algimantas Mackus, Dr. Julius Kaupas, Algirdas Landsbergis, Jonas Vėlaikis, Jurgis Janavičius, Dr. Marija Gimbutienė, Antanas Gustaitis, Dr. Vytautas Kavolis, Dr. Vytautas Doniela, Dr. A. J. Greimas, Anna Staknienė, Ilona Gražytė, Romas Viesulas, Donatas Šatas, Vincas Trumpa, Dailės darbai — Henrikas Blyskis, Antanas Braždys, Žibuntas Mikšys, Antanas Mončys, Jurgis Kęstutis Račkus, Vytautas O. Virkau. Platesnį numerio įvertinimą “Mūsų Žingsniuose” idėsimė vėliau, tačiau mūsų skaitytojus raginame nieko nelaukiant užsiprenumeruoti “Metmenis”, “Metmenų” keturių numerių prenumerata yra tik 5 doleriai. Administracijos adresas: Ramojus Vaitys, 615 Hinman Ave., Evanston, Illinois.

— **Profesoriui Steponui Kairiui**, Lietuvos Nepriklausomybės Akto Signatarui, Vasario 16 d. proga šviesos-Santaros Chicago skyrius pasiuntė pasveikinimą ir prof. Kairio rėmimo fondui paskyrė 100 dol. įnašą. Prof. Steponas Kairys šiuo metu gydomsi ligoninėje netoli New Yorko, bet nesiliauja sekti lietuviškąjį gyvenimą ir daug dirba rašydamas savo atsiminimus.

— **Ateinantį šeštadienį**, vasario 22 d. 8 val. vak. Jaunimo Centre įvyksta Clevelando Vyrų

Okteto koncertas. Oktetas, nors tik 1960 metais pradėjęs savo koncertinę karjerą, jau yra spėjęs aplankyti didžiulias JAV lietuvių kolonijas visur įgydamas daug populiarumo.

Kito šeštadienio koncertas yra pirmasis Okteto pasirodymas Chicagoje su pilna koncertine programa, kurioje įtraukta lietuviškų liandies ir pramoginių dainų, šlagerių ir pasaulinių populiarių bei pramoginių dainų. Tarp kitų dalykų programoje bus išpildyta “Kariūnų daina” (J. Balsio — harmonizuota R. Babicko), B. Dvariono “Užstalės daina” iš filmo “Kol nevēlu”, liaudies dainos “O, ko jūs liūdūt?” (harm. J. Bendoriaus), “Ei, griežle, griežliuke” (harm. J. Karoso), “Balnok, Tėveli” (harm. R. Babicko), A. Jakavičiaus “Paskutinis tango”, Ilijos daina iš filmo “Never on a Sunday” (M. Hadiakis), iš operetės “Student Prince” daina “Gerk!” (S. Romberg), “Kas praėjo negražinsi” iš “Three Penny Opera” (K. Weill) ir daug kitų dainų.

Okteto sąstate šiuo metu dainuoja M. Aukštuolis, A. Gilys, P. Kudukis, G. Motiejūnas, M. Motiejūnas, V. Raulinaitis, D. Staniškis ir E. Ziedonis. Solo partijas kai kuriose dainose išpildys Algirdas Gilys, Gytis Motiejūnas ir Vytautas Raulinaitis. Visos Okteto dainos paruoštos ir harmonizuotos paties vadovo ir koncertų metu akompaniatoriaus, turinčio gausų pramoginės ir džazinės muzikos lobyną, jauno ir energingo muziko Ryto Babicko.

Chicago visuomenė kviečiama gausiai šiame linksmo nuotaikos, įdomiame, nekasdieniškame koncerte dalyvauti. Koncerto bilietus iš anksto galima gauti “Marginiuose”, 2511 W. 69th St., tel. PR 8-4585 ir Karvelio Prekybos Namuose, 2715 W. 71st St., tel. 171-1424.

— **Dr. Henrikas Nagys**, Federacijos Kultūrinės Kolegijos pirmininkas, vasario 1—2 d. d. Toronte, Kanadoje įvykusiose Studentų Sąjungos studijų dienos skaitė paskaitą apie lietuvių literatūros vertimo į anglų kalbą problemas.

— **Inž. Karolis Drunga**, Santaros Garbės Narys, įeina į specialų organizacinį komitetą, kuris rūpinasi lietuvių krepšininčių pasiuntimu šiais metais į Australiją. Tai didelis projektas pareikalavęs daug pastangų ir visuomenės gausios finansinės paramos. Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komitetas (FASKas) išvykos organizatoriumi yra paskyręs inž. Valdą Adamkavičių, Federacijos Valdybos narį.

— **Kultūrinis žurnalas “Margutis”** pereinai metais nepaprastai sustiprėjęs, redaktoriaus Algimanto Mackaus pastangomis sutrauktų bendradarbių dėka, eis ir toliau. Lietuviškoje spaudoje pasklidę gandai, kad “Margučio” leidimas ir redagavimas pereina į kitas rankas neatitinka tiesai. Iš savo pusės linkime “Margučiu” geriausios sekmės ir toliau gyvai, įdomiai

bei plačiai apžvelgti ir reaguoti į lietuviškąjį kultūrinį ir visuomeninį gyvenimą.

— **Anglų kalba Londone leidžiamas žurnalas “Arena”** nuolat spausdina lietuvių kūrybos vertimus ir paliečia mūsų literatūros klausimus. Paskutiniame “Arena” numeryje plačiai aptariama egzilų autorių dramaturgija. Jame išspausdinta ir dr. Rimvydo Šilbajorio išversta į anglų kalbą Kosto Ostrausko “Pypkė” (nesenai ir lietuvių kalba išvydusi pasaulį Santaros šviesos išleistoje “Žaliojo Lankelejo”). Žurnalas įdomus ir vertas platesnio lietuvių visuomenės dėmesio. Žurnalą galima užsiprenumeruoti už 3 dol. adresu: ARENA, % Barclay's Bank, 74, High Street Kensington, London W. 8, Great Britain.

Žurnalą leidžia P. E. N. Centre for Writers in Exile. Rašytojas Algirdas Landsbergis, Santaros Garbės Filisteris, priklauso redakciniam kolektyvui ir lietuvių literatūrą liečianti medžiaga pasiekia žurnalą jo pastangų dėka.

— **Prof. Viktoro Biržiškos** Globos Komitete, kuris rūpinosi lėšų telkimu profesoriaus ligos metu, o vėliau laidotuvėmis, aktyviai dirbo Dalia Bylaitienė ir Dalia Bobelienė, šviesos-Santaros skyriaus narės.

— **Prez. Antano Smetonos** mirties sukakties minėjimo ruošimo komiteto pasitarime šviesos-Santaros Chicago skyrių atstovavo Julius Lintakas. Planuojama minėjimą suruošti artimu laiku.

— **Judita Junkerytė** perrinkta į LB Melrose Parko Apylinkės Valdybą. Pereitoje valdyboje ji ėjo kultūrinių reikalų vedėjos pareigas.

— **Santaros šviesos Federacijos Valdyba** reiškia nuoširdžią padėką už finansinius įnašus Federacijos veiklai sustiprinti Federacijos nariams: inž. Valdui Adakmavičiui, Juozui Bachunui, dr. Gediminui Balukui, Raimundui Miezeliui, dr. Zenonui Rekašiui, Sauliui Šimoliūnui, dr. Petriui Tunkūnui, dr. Jonui Valaičiui ir inž. Jurgiui Valaičiui.

— **Santaros šviesos Federacijos visuotinis metinis suvažiavimas** įvyks, kaip visuomet, rugšėjo mėn. 8—13 dienomis (tuojau po Darbo dienos savaitgalio). Federacijos nariai kviečiami jau dabar taip susitvarkyti savo atostogas, kad galėtų suvažiavime dalyvauti visą savaitę.

— **Pirmasis šių metų Chicago šviesos Santaros skyriaus susirinkimas** įvyko sausio 31 d. Programoje dr. Jonas Valaitis skaitė plačiai dokumentuotą ir išsamią paskaitą apie automatizaciją ir jos iššauktas socialines problemas. Nors gausių diskusijų dalyvių nuomonės šiek tiek ir skyrėsi, tačiau jautėsi pritarimas prelegento išvadai, kad automatizacija yra reikalingas ir naudingas krašto pramonės kilimui procesas, kad ji turėtų būti skatinama, bet tuo pačiu atkreiptas ir didesnis dėmesys į laikinai, automatizacijos

pasėkoje, darbų nustojusius darbininkus.

Antroje susirinkimo dalyje skyriaus pirmininkė Lakštuonė Vėžienė pasveikino aktyvų skyriaus narį Algimantą Mackų laimėjusį Krėvės vardo literatūrinę premiją, pranešė apie paruošiamuosius darbus vasario 22 d. įvykstančiam Clevelando Vyrų Okteto koncertui Jaunimo Centre ir paragino narius pamatyti Adolfo Meko filmą “Hallelujah the hills”, kuri netrukus bus pradėta rodyti Chicago šiaurinėje dalyje esančiame Surf kino teatre.

Skyriaus išdinininkas Henrikas Paškevičius patiekė susirinkimui skyriaus parengimą (Vytauto O. Virkau — Audronės Skuodaitės, Prano Gailiaus, Jurgio Kęstučio Račkaus parodų, Aldonos Stempuzienės rečitalio ir Naujųjų Metų sutikimo) finansines apyskaitas.

Federacijos Knygų Leidimo Fondo pranešimą davė Raimundas Miezėlis, ragindamas visus skyriaus narius įsijungti į Fondą savo įnašais.

Po susirinkimo įvyko tradicinė kavutė nariams neformaliai svarstant eilę veiklos problemų.

Sekantis skyriaus susirinkimas įvyks paskutinį šio mėnesio penktadienį — vasario 28 dieną 8 val. vak. K. Dirksio svetainėje, 4500 So. Talman Ave. Susirinkimo programoje dailininkė Bronė Jameikienė skaitys paskaitą apie Havajų meną.

AUKOKITE NAUJIENŲ MAŠINŲ FONDUI

IŠTEKANČIŲ MERGINŲ DĖMESIUM Pilnai paruošiam vestuvių puotą ir parūpinam viską kas jai reikalinga, kaip:
• Maistą • Gėles • Muziką • Nuotraukas • Salę • Nuomuojamus rūbus • Pakvietimus ir t. t.
Viską surašom į vieną bendrą sąskaitą.
ABSOLUTE WEDDING & PARTY SERVICE
6034 West Irving Park Road
Phone for appt. 777-5489
Garantuotas jaunajai paslapties išlaikymas.

INFANSEAT... Designed by a prominent baby doctor, it holds baby safely, comfortably. Use for tending baby, feeding, carrying and driving. Fully adjustable, five position stand lets baby lie flat or sit up at any angle. One piece-molded yellow plastic, it measures 20 inches high, 10 inches wide and 6 inches deep. Weighs only 2½ pounds. Soft Tufflex-filled cushion is covered with wipe-clean plastic. Cushion is easily removed for sponging or airing — reversible for added wear. Exclusive play balls to entertain baby, match color of cushion, straps and the cords. Add 50c for postage. \$8.95. Special consideration for quantity orders to Baby Shop Dealers.
O. B. BORGER CO.
Box No. 6 — Dept. 1. T.
Moshannon, Pa. 16859

KAIP LIETUVOS NEMATĖS JAUNIMAS MINI LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖ

(Paimta iš Chicagos Aukšt. Lituanistinės Mokyklos trečiojo Metraščio "Tėvynės Pašvaistė" 1962 metų)

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI

Milda Pakalniškytė (8B kl.)

Susirinkome į didžiąją Jaunimo Centro salę Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo paminėti. Mes, programos išpildytojai, nekantriai laukėme minėjimo pradžios. Bijojome, ar neapsiriksimė, sakydami eilėraščius, nors ir gerai buvome juos į galvas įsikalę. Man pačiai kitas didelis pavojus grėsė: mano draugai žadėjo atsistoti pirmose eilėse ir juokinti mane.

Taip visokių rūpesčių įtempime suskambėjo pagaliau himno žodžiai — "Lietuva, tėvyne mūsų..."

Po himno mokyklos direktorius Juozas Masilionis atidarė minėjimą. Savo trumpoje kalboje jis iškėlė mums tris klausimus: "Kas yra nepriklausomybė? Kodėl švenčiame šią dieną, nepriklausomybės neturėdami? Ir kaip mes galim padėti tėvynei nepriklausomybę atgauti?" Jis savo kalbą baigė Maironio žodžiais, kurio 100 metų gimimo sukaktis šiais metais minima.

Klausydami direktoriaus kalbos, aš kartu mokiausi eilėraščių "Tau, gimtoji žeme", nes tik paskutinį vakarą buvau pradėjusi jį mokyti, todėl dar ne labai temokėjau.

Po direktoriaus kalbos prasidėjo meninė programos dalis. Ją pravedė Uosis Juodvalkis.

Pirmas į sceną išėjo Rimvydas Vasiukevičius, 5A klasės mokinys. Jis deklamavo Brazdžionio "Lietuva iš tolo". Pirmiesiems jo žodžiams pasigirdus, per salę nubangavo šnabždesys. Bet kai Rimvydo balsas drąsiau skambėti pradėjo, alė nutilo. Eilėraščių jis baigė labai jausmingai. Matėsi, kad buvo įsigyvenęs į jį.

Paskui 6A klasės mokinė Jūratė Barzdukaitė akordeonu pagriežė Čitkausko "Našlaitėlę" ir Frozino "Rudens šlamėjimą". Jūratė jau gera muzikantė, į profesionalės besimušanti. Miela buvo klausytis dainelių melodijos ir žiūrėti, kaip jos pirštai po klavišus lakioja.

"Antai pažvelki! Tai Vilniaus rūmai Dunkso tarp kalnų plačiai!"

Šiems žodžiams pasigirdus, salėje pasidarė tylu. Tas eilėraščių gražiai buvo padeklamuotas Auksės Balčiauskaitės, 7B klasės mokinės. Tačiau, mano manymu, turėjo jį deklamuoti berniukas, nes mergaitės balselis tokiam eilėraščiui per silpnas.

Po to scenoje pasirodė Mykolas Druga, 8B klasės mokinys. Salė ėmė ploti ir švilpti — toks populiarus jis yra mokykloje. Jis perskaitė savo rašinį "Parti-

zantai vasario 16-tą dieną okupuotoje Lietuvoje". Jo rašinys taip visiems patiko, kad jis turėjo net antrą sykį pasirodyti scenoje.

Septintas programos punktas buvo Audronės Lesniauskaitės deklamacija "Nedaugel mūsų". Tas Maironio eilėraščių turėtų būti mums visiems žinomas, nes jis primena, kad mes, nors ir išbloškė iš tėvų bei protėvių žemės, vistiek turime "vyras į vyrą" stoti, vargstančiai tėvynei padėti ir jai savo gyvenimo darbus aukoti. Audronė deklamavo neblogai, gražiais rankų judesiais savo žodžius palydėdama, tačiau vistiek iš 7-tos klasės mokinės daugiau ko norėtūsi.

Po Audronės aš turėjau į sceną išeiti. Tur būt, per klaidą į programą buvau įtraukta. Jaučiau, kad negaliu nė vienam iš taip gražiai programą išpildusių prilygti. Net ir balsas vienoje vietoje ne kaip nuskambėjo. Bijojau pažiūrėti į tuos pirmoje eilėje sėdinčius draugus, kad neprasisjuokčiau. Minutės valandomis virto. Pagaliau baigiau ir išbėgau iš scenos.

Paskui scenoje pasirodė 6A ir 7A klasės mokinių grupė, vadovaujama mokytojo Fausto Strolios. Padainavo "Ten, kur žaidžia Nemunėlis", "Stoviu aš parimus", "Prażydo jazminai" ir "Tau, sesute". Antroje dainoje protarpiais dainavo mergaičių kvartetas. Daug buvo dainininkų, o atrodė, kad tik keli tedainuoja — taip silpnai girdėjosi. Daugelis choristų tik žiopsojo užpakalyje atsistoje. Nieko nepadėjo nei mokytojo Strolios gražus skambinimas, nei dar gražesnės dainos žodžiai:

"Ant smėlėto mano kapo,
Prisodinki daug gėlių,
O kad jos gražiai žydėtų,
Palaistyki vandenėliu..."

Tos dainos aidais mūsų minėjimas ir didžiosios prisikėlimo dienos atšventimas baigėsi. Tai buvo 1962 metų vasario 10-tą dieną.

VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS MINEJIMAS

Eglė Juodvalkytė (6C kl.)

Vasario šešioliktąją dieną, kurią 1918 m. suskambėjo nepriklausomybės varpai Lietuvoje, minime jau keturiasdešimt ketvirtį metų. Mūsų mokykloje toji diena buvo labai laukiama, ir linkėjome tėvynei greitai atgauti nepriklausomybę.

Vasario 10 dieną, kurią mes net į "bowling alley" nenorėjome eiti, buvo minėjimas. Apie pamokas mes visai negalvojome.

Einant į salę, dingtelėjo į galvą, kas bus, jeigu reikės nuobodžiauti, klausantis ilgų paskaitų. Direktoriui Masilioniui atsistojus su pluoštu popierių rankoje, aš pamaniau: "Vai jergutėliau, šios kalbos per valandą tikrai nebaigs... Tai įpuoliau į bėdą!" Bet direktorius kalbė-

POV. DIRKIS

Kas Lietuvos nepriklausomybę įtvirtino?

"Lietuva laisva ir nepriklausoma — gana vergauti, norime laisvi būti!" Toks buvo Vasario 16 d. nepriklausomybės deklaracijos šūkis, kuriuo išreikšta visos tautos vieninga valia.

Paskelbti pasauliui Nepriklausomybės deklaraciją nebuvo taip sunku, kaip įgyvendinti ir apginti, kadangi neturėjome nei karinių jėgų, nei diplomatijos. O be to, dar nebuvo aišku, kas išeis iš karo sugriauto pasaulio. Net ir tie vyrai, kurių rankose tuomet atsidadė pasaulio likimas, kaip Wilsonas, Clemenceau ir Lloyd George, nežinojo, kuo visa baigsis ir kaip sutvarkyti pasaulio gaisro degesius.

Tačiau mes lietuviai žinojome, kad norime būti laisvi ir nepriklausomi bei šventai tikėjome Vasario 16 d. Aktu, ir todėl ta kryptimi, kas ką galėjo, kaip suprato, taip dirbo.

Tuo pačiu metu kaimynai, patyrę apie Nepriklausomybės Akto paskelbimą, iš visų pusių pradėjo brautis į Lietuvą, nors Lietuva laikėsi neutralumo ir savo apsisprendimo teisės.

Tačiau lietuviai taip buvo išsilgę laisvės, kad, nepaisydami jokių pavojų, pasitikėjo savo ryžtu ir jėgomis. Pačiame kritiškame momente, lyg iš dangaus iškritęs, atsirado drąsus, energingas adv. Mykolas Šlezevičius, kuris jau 1905 m. dalyvavo revoliuciniame judėjime. Jisai užima ministerio pirmininko postą ir atsisaukia: "Lietuva pavojuje! Ginkime Lietuvą! Įrodykime, kad esame verti laisvės. Drą-

jo labai įdomiai, ir mes nepastebėjome, kaip slinko minutės. Direktoriui baigus kalbėti, auringam plojimui aidint, žvilgtelėjome į laikrodėlius ir nenorėjome tikėti savo akimis: tokia trumpa kalba, bet reikšminga ir įdomi.

Mokinių deklamacijos mus nunešė per platų Atlanto vandenyną į brangiąją tėvynę — Lietuvą.

Pradėjom į taktą trepsėti kojom, išgirdę žavingus akordeono muzikos garsus. Mes apgailėstavome, kad pilna salė kėdžių — būtume dailiai pasišokę.

Malonu buvo klausytis mokinių dainuojamų gimtosios šalės dainų. Tik reikia pastebėti, kad kai kurios dainininkės scenoje laikėsi nerimtai ir klausytojams paliko negražų įspūdį.

Mykolo Drugos vaizdelis iš partizanų gyvenimo nukėlė mus į priespoudoje vargstančią tėvynę. Visi labai pasipiktinome komunistų darbais. Kai kurie ir ašarą braukė, girdėdami apie tėvynės kančias. Teisingai buvo pasakyta, kad negali vieni "twist" šokti, kai kiti turi kančias kentėti ir mirti.

Direktoriaus tartas padėkos žodis mokiniams už kantrų pasėdėjimą turėtų būti gražintas atgal jam pačiam už parengimą tokio puikaus minėjimo.

siai stokime į kovą!" Šie žodžiai tikrai uždegė lietuvių, ypač tuometinio jaunimo, širdis ir visi be skirtumo luomo, profesijos ir kilmės stojo į naujai atkūriamos Lietuvos kariuomenės dalinius, savanoriškai. Lietuviai savanoriai, eidami ginti kraštą nuo užpuolikų, žinojo, kad laisvės idealas, kaip labai trapi gėlė, turės būti palaistyta jų krauju. Ir iš tikrųjų, savanorių pralietas kraujas, paaukotos tauriausių tautos vaikų gyvybės ne tik sulaukė kaimynų invazijas, bet įtvirtino Nepriklausomybės Deklaraciją.

Ministeris pirmininkas Šlezevičius, šaukdamas savanorius ginti kraštą, visai neminėjo ir nedavė jokių pažadų. Tai kas gi vertė juos aukotis? Tai vertė daryti savo krašto meilę ir laisvės troškimas. Savanoris troško Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės ir užtat, eidamas ginti kraštą, nestatė jokių sąlygų ir nereikalavo jokių garantijų. Tad veltui spaudoje rašoma, kad savanoriams buvo žadėta žemė ir kad savanoriai patys to reikalavo. Tai netiesa. Toks priekaištas savanoriams, mano manymu, tektų laikyti savanorių įžeidimu.

Aš nekartą rašiau, kad Lietuvos savanorių tėvu ir Nepriklausomybės Akto įtvirtintoju tenka laikyti adv. Mykolą Šlezevičių, ir stebiuosi, kodėl iki šiol jo vardas nėra įrašytas į savanorių-kūrėjų sąrašus ir kodėl jis nėra įamžintas. Tačiau ta epopeja, buvusi prieš 46 metus, netekus tautai nepriklausomybės ir laisvės, lyg nubluko, dažnai nebesuprantama. Atseit, neįauki tyla užgulė tą herojišką praeitį, kuri darosi kas kart labiau ir labiau pamirštama, nebevertinama. Gal ir čia pasitarnavo bolševikų propaganda, nes "Lietuvos TSR istorijos šaltinių" III tome tos Lietuvos Nepriklausomybės Aktas yra pavadintas "buržuaziniu".

Kaip tas laisvės ir nepriklausomybės aktas gali būti buržuazinis, jeigu jis yra demokratinis būdu rinkty tautos atstovų kūrinys? Tai išgalvota ir nieku nepagrįsta komunistiška nesąmonė, kurios tikslas diskredituoti — Vasario 16 d. įvykį, kuris yra įrašytas lietuvių tautos istorijoje, kaip vienas iš gražiausių epizodų, parodančių lietuvių tautos vieningumą, laisvės troškimą ir aukos dvasią.

Tad sekime mūsų tautos didvyrių savanorių — kūrėjų pavyzdžiu. Ugdykime naujus savanorius, įkvėpdami jiems galingą tėvynės meilę, kad, išmušus apsisprendimo valandai, vėl galėtume stoti žutbutinė kovon.

AUKOKITE PATYS
IR PARAGINKITE KITUS
AUKOTI NAUJIEŲ MAŠINŲ
F O N D U I

M. SNARIENĖ

AR MADA YRA GROŽIS?

Kai dabar vis labiau kratomasi praetis ir, besiveržiant į ateitį, stengiamasi net užbėgti gyvenimui už akių, tai mūsų moterys, gindamos ir teisdamos madų pamėgimą, leidžiasi net į Adomo ir Jėvos laikus, beveik pavydėdamos pirmiesiems tėvams net tų būtinų fygos lapų. O ką jau bekalbėti apie vėlyvesnes Jėvas, kurios esą puošėsi plunksnomis ir šukėmis. Jei anoji, pirminė moteris, neturėdama kuo daugiau atkreipti į save dėmesį, stvėrėsi blizgučių ir kitų pašalinių priedų, tai dabartinė vad. kultūringoji palikuonė anaipol šiuo atveju nenori nusileisti tamsulei prosenei. Bene bus ši pati būdingiausia mūsų laikų naujoviškojo žmogaus žymė: iš vienos pusės šūkauti, kad reikia bėgti, galyatrukčiais skubėti priekin — kultūrėti ir pažangėti, o iš kitos — vėl grįžti į pačius senuosius laikus, į laukinį skonių: pirmąją meną, muziką, laukinius šokius, papuasių šukuoseną (ar, geriau sakant, visišką jos nebuvimą).

Šitai parodo kūrybinės dvasios išsekimą, o taipgi ir perdėtas pretenzijas, sukeltas technikos ir kitų gamtos mokslų pažangos. Šių laikų moterų elgesys dar vis niekaip negali nusikratyti haremu laikų dvasia, kai dėl pirmenybės savo valdovo dėmesiu reikėjo savitarpy varžytis kūno grožiu ir patrauklumu. Ypač mieliai grįžtama į senovės Egiptą, su pasigardžiavimu skaičiuojant Kleopatros papuošalus ir kosmetiką. Tik užmiršta, kad ne visos yra buvusios karalienės, rūmų ponios ar karaliaus globotinėmis. Paprasta eilinė moteris buvo vyro vergė, darbo arklys ir visuomenės pastumdėlė. Kūno grožis, išviršinis patrauklumas buvo svarbiausias ypatybės patraukti akiai. Bet ir ši gamtos dovana — grožis neretai moteriai sudarė pavojų, ypač karų ir sąmyšių metu.

Tokia grožio paklausa pirmąja ir dabar. Vyrai pirmiausia pasitenkina išviršiniu moters grožiu, nes kitų ypatybių jie tikisi patys turį pakankamai ir dėl jų nėra linkę su moteriškąja gimine varžytis. O pačios moterys mieliau sutinka būti Ibseno Noromis ir ir nelabai noriai naudojasi teisėmis, dėl kurių viešai tebekovoja. Rūkymo ir vyr. kelnų nešiojimo dar teli gražu nepakanka tai lygybei pabrėžti.

Pateisindama reikalą naudotis visokiomis grožio priemonėmis, ypač ciceroniška gražbylyste sublizgėjo A. Gustaitienė madų parodoje Bostone praetų metų spalio 20 d. Po to K. V., aprašiusi tą parodą (pr. m. Dirvos 124 n-ry), sako: "Šis žodis ((suprask: A. Gustaitienės) nemažai ką nušviečia ir gerai paaiškina, kai kalbama apie madų parodas". Pasiklausykime to "nušvieti-

mo". Pradžioje prisimena, kad esą daug tautiečių, kurie į madų parodas žiūri su ironiška šypsena dėl tokių poniučių išdaigų, nes tai blogai veikia dėl tėvynės nelaimių "dar apsiašarojusį tautietį" — "Gal tai ir tiesa, pripažįsta A. G-nė, bet ar ne visada taip buvo?" Ir čia pat tuoj šuolis į Egiptą: "Antai, ir senovės Egipto faraonas Akhenatonas laistė savo draugų ir priešų krauju geltoną tyrų smėlį, o amžinojo grožio Nefretetė puošėsi auksu ir deimantais... Ir didvyriškieji graikų kariai mirė Termopilų tarpekyje ligi paskutinio..., o jų skulptoriai vis tiek kalė iš marmuro dangiškas moteris, įamžindami jas tūkstančiams metų" ir t.t.

A. Gustaitienė čia nemažai praetis papylė, tik ta istorija šiuo atveju madų gynėjai nelabai patarnauja. Jei ta Nefretetė buvo "amžinojo grožio" reiškėja, vargu jai ką bepriderėjo auksas ir deimantai, būdami neamžini.

Senovės graikai, norėdami įamžinti tobulas kūno formas ir grožį, kalė iš marmuro ne tik vad. dieviškąsias moteris, bet ir vyrus. Antra, tos skulptūros vaizduojamos be jokių papuošalų ir brangenybų, apie kurias pasigėrėdama kalba p. G-nė, o aprenktos jos būna labai šykščiai. Todėl šis pavyzdys neliudija nei už mada nei už puošnumą.

Gerb. kalbėtoja painioja klasinį grožį su mada ir papuošalais. Man rodos, čia du skirtingi dalykai. Neabejojau, kad p. G-nė ar ir kita moteris mieliai pasikeistų išvaizda su Afrodite ar Venera, bet vargu kuri sutiktų vertis didžiulę rinkę į šnerves arba tam tikru prietaisu ištemti, kiek tik galima, apatinę lūpą, nors tai mada ir, be abejonės, labai branginama kai kurių vietų Afrikos moterų.

Grožis nesutampa su mada ir mada netgi neatstovauja bet kurio laikmečio grožio sąvokos. Mada ne visada mus puošia. Kai kada žmogų ji netgi dako, subjaurioja. Negrąžiam žmogui ji blogai patarnauja, jį išduodama kritiškam visuomenės žvilgsniui, nes kraštutinė mada, atkreipia į save kitų dėmesį, tuo pačiu iškelia ir įgimtus mūsų trūkumus.

Grožis, kad ir kūno, yra pastovus gėris, turįs amžinumo pradų. Tatai vaizdavo ir graikai, kurdami "dieviškąsias moteris", sako pati G-nė. Bet "dieviškumui" mada visai nereikalinga, o taipgi mada nereikšžia dieviškumo. Grožis yra idealinė vertybė. Tuo tarpu mada, būdama pramonės ar verslininkų preke, pasipelnijimo dalyku, nuolat keičiasi, yra dargi dirbtiniai, sąmoningai keičiama. Todėl ji nebūtinai tobulėja, o tik kas pusmetis mainosi, dažnai grįžta atgal prie to, kas anksčiau buvo ešmesta, kaip išgyventa, nusibodusi seniena.

Mada taip pat ne visada reiškia kultūrą, dvasinę pažangą. Mada sukuriama iš medžiagos ar daiktų, kuriuos to laiko pramonė sugeba pagaminti — o visai ne dėl žmogaus dvasinių poreikių. Mada dargi jų net nepaiso, ji primeta savo valią iš viršaus diktatoriškai. Mada siekia sau palenkti net dvasinę kūrybą — meną, muziką, literatūrą ir t.t. Apskritai, dvasinė kūryba tiek tėra vertinga, jei ji yra gerėjimas, tobulėjimas, pilimas. Kultūringu žmogus ar visuomenė tampa tik per ilgą laiką, tik neatlaidžiai besistengiant. Tuo tarpu madingu gali pasidaryti labai greit — užtenka tik pakeisti drabužius, šukuoseną, na, gal dar ir automobilį.

Mano supratimu, jeigu tu gražinimosi pastangų ir madų niekad netrūko net priešistoriniais laikais, jų nestokojo ir dabartinės puslaukinės tautelės, madingų aprėdalu visada turėjo ir mūsų kaimo moterys — tai kokiems galams reiktų dabar šituo girtis, didžiulis ir rodytis?!

Bostono kalbėtoja atsidėjusi įrodinėja toliau, tik dabar jau švaistosi po Europą: "Moterys gražinosi ir siaubiant Romos imperiją barbarams, žudant Europą marui ir liep-

nojant prancūzų revoliucijai, o ir Marija Stuart nėjo ant ešafoto su prakiurusiais vaikais ir neišraugintu avies kailiu".

Nežinia kodėl p. G-nė, užsiminusi prancūzų revoliuciją, staiga stabtelia prie Marijos Stuart. Juk Prancūzijos karalienė M. Antoinete taipgi yra buvusi graži ir nepaprastai puošni; ji taip pat mirė ant ešafoto. Šiaip ar taip abi tos žaviosios ponios buvo nužudytos. Jų grožis ir puošnumas ne tik jų neišgelbėjo, bet dargi pakenkė. Menka tadgi joms paguoda, kad mirė išvengusios prakiurusių vaikų ir neišdirbtų kailinių.

Žmonių apranga visais laikais atatinka jų visuomeninę padėtį. Mirusieji (normaliomis aplinkybėmis) paprastai aprėdomi jų geriausiais turimais drabužiais. Šiame krašte jie net perdėtai pagražinami. Kodėl tad p. G-nė pabrėžia, kad karalienė mirė tinkamai apsirengusi, atseit, ji mirties atveju nepasirūpino įkampeis skarmalų. Tačiau ir puošniausia moteris, net ir valdovė, gali savo apragai pasirinkti tik tai, ką sugeba pagaminti to laiko pramonė ir amatininkai arba siuvėjai.

Vargu ar mes, išėvijios lietuviai (Tęsinys 10 psl.)

BARNET 5c & 10c STORES

New Location: 208-10 South Cicero Avenue

• Servicing Chicagoland's Area with Complete Everyday Dime Store Needs •

OTHER LOCATIONS:

8319 South Racine
7440 Cottage Grove
551 West 120th Street1816 Blue Island Avenue
6802 West Roosevelt Road
Oak Park, Illinois

"LORD, MAKE ME AN INSTRUMENT OF THY PEACE"

The Holy Sepulchre

The sons of St. Francis need Priests and Brothers for work at the Sacred Shrines and in the Lands of the Bible.

A lack of funds is no lack at all. Scholarships are available to young men, 17 to 25, who can qualify for further study.

Write: Rev. Vocation Director,
O. F. M. for free literature

"WORLD'S MOST BEAUTIFUL"

FRANCISCAN MONASTERY

1400 QUINCY ST., N. E.

WASHINGTON 17, D. C.

D E M E S I O

FIRMA

Package Express & Travel Agency, Inc.

Vyr. Įstaiga

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Pagal susitarimą su Sovietų Sąjungos Vnešposiltorg priima užsakymus iš Amerikos gyventojų dovanom, aukštos kokybės sovietinėmis prekėmis, kurios bus įteiktos be jokių muitų ar kokių primokėjimų giminėms, gyvenantiems Sovietų Sąjungoje.

Didelis prekių pasirinkimas; tarp jų automobiliai, motociklai, dviračiai, televizijos aparatai, šaldytuvai, radio aparatai, siuvasios mašinos, foto aparatai, laikrodžiai, akordeonai ir t. t.

Prekių pristatymas garantuojamas per 5 iki 40 dienų, atsižvelgiant į tai, koksai daiktas dovanom parenkamas.

Reikalaukite telefonu ar raštu katalogus, kuriuos gausite nemokamai iš mūsų Vyr. įstaigos.

Package Express & Travel Agency, Inc.

AR MADA YRA GROŽIS?

(Atkelta iš 9-to psl.)

vės moterys iš tų karalienių galėtume dar ko pasimokyti. Gaila, kad p. G-nė, besišvaistydama praeityje, neužtiko, kad ir savo tautos istorijoje mums artimesnių ir tikrai sektingų pavyzdžių.

Nežinau, ar didelė moterims garbė ir paguoda, kad praeityje yra buvę išskirtinai gražių moterų — Saliomų, Kleopatry, Pompadūrių, Antuanecių ir visa eilė kitų. Istorija ne ką galėtų pasakyti, kad jų grožis bus patarnavęs žmonijos gerovei. Atvirksčiai: savo puošnumu ir madomis jos nuskriaudė valstybės išdą, kėlė intrigas, griovė pasitikėjimą vyriausybėmis, skatino karus, kėlė tautos pasipiktinimą ir t.t. M. Antuanetė buvo net praminta "Madam Deficit". Būtų labai skurdus moters įnašas istorijon, jei ji tik tokiu būdu būtų atstovavusi groži!

P. G-nė primygtinai aiškina, kad "Moters grožis nusižeminan nulenkdavo karalių galvas". Jų "nusižeminimas", tur būt, buvo taikomas tik savai išrinktajai, o ne bendram labui ar šalies gerovei. Bet, jei p. G-nė mano kitaip, tai ar nevertėtų tada kokią gražią modeliuotoją, užsodinus ant Nikitai gabenamų kviečių krovinio, nusiųsti į Sovietiją?... Gal ta gražuolė, kaip anoji legendarinė Godiva, ir priverstų nusižeminti Maskvos valdovą ir sušvelninti mūsų vargšes tėvynės atšvilgiu.

Paskraidžiusi po Egiptą, Prancūziją ir Romą, p. G-nė pagaliau nusileido savųjų aplinkon, nes, anot jos, "Ir mūsų dorovingoji tauta niekad nebuvo akla savo dainų mergelėi - lelijėlei ir šiandien ne nuodėmė, jei Danutės akis apdainavo Maironis, prieš jas palūžo Putinas ir asketiškas Brazdžionis "Paryžiaus giesmėje" savo Aldoną puošia briliantais; o ką jau bekalbėti apie S. Santvarą, ne tik erotinėse eilėse, bet trubadūro prigimtimi skaisčiai alpsta prieš puošnią ir žavią moterį".

Bet ir šie p. G-nės pasitelkti saviškiai liudininkai ne visai palankiai liudija, jai ginant madų bylą. Mūsų tautos dainose sunkiai užtinkame minint parėdus, madas ir papuošalus — priešingai: visur pabrėžiamas įgimtas grožis ir vidinis taurumas. Ir ta dainų mergelė lelijėle vadinama ne dėl puošnumo, bet dėl įgimto veido skaistumo, atsispindinčio skaisčiai, gražią, kilnią sielą. Štai žodžiai iš dainos: "Žemčiūgais brangiais ir aukso auskarais puoštiš nemėgo, vaikščiojo pamariais". Būdinga šiuo atveju ir "Už Raseinių ant Dubysos" Maironio daina. Jei jau p. G-nė užsiminė apie Danutės akis, pavergusias Maironį, dėl aiškumo galime prisiminti ir visą posmelį —

"Iš Danutės akių tai dangus tai naktis, jų gėlmė — amžina paslaptis" ir t.t. Man rodos, kad poetas čia kalba apie Danutės vidinį pasaulį, atsispindintį jos akyse, o ne jos puošnumą ar madingumą. O ir Putinas, anot p. G-nės, "palūžo" tikriausiai ne dėl Aukšės auksinių papuošalų. Vargu ir Brazdžionis bus toks paviršutiniškas, kad žavėtusi tik išviršiniu puošnumu. Pirmą kartą girdžiu, kad S. Santvaras būtų erotinių eilių trubadūras. Tačiau ir jis, kaip sako p. G-nė, alpsta ne tiek prieš puošnią, o greičiau prieš žavią moterį.

Tur būt, ir p. G-nė sutiks, jog žavumui vien puošnumo neužtenka, nes puošmenis gali užkrauti ant tikros baidyklės ar visiškos vidinės menkystės.

Jei tie mūsų lietuviški trubadūrai alptų dėl madų, tai greitoji pagalba nespėtų juos rinkti nukritusius gatvėse prie parduotuvų ir "madų salionų" langų. Juk prašmatniausių drabužių, neraliuočiausių, fantastiškiausių šukuosenų ir įvairiausių papuošalų gausybės nebent užsimerkęs galėtų išvengti nematęs.

Deja, tose madų parodose drabužius rodo (modeliuoja) tik gražios, gerai nuaugusios, jaunos ir dar tam tikslui pasiruošusios moterys. Todėl neuostabu, kad vyrai, gausiai ten susirinkę, smakso.

Pagaliau, suklupdžiusi prieš moters grožio stabą iš eilės visus vyrus - rašytojus, poetus, menininkus, karalius, pranašus ir žilus filosofus, "sukvailėjusius dėl moteriško žavesio", - kalbėjoja lyg atlyžta ir pradeda dairytis savo bylai įrodymų jau gamtos pasaulyje.

"Noriu tikėti, kad ir jūs šiandien šituo moterų polėkiu nepasipiktinsite, kaip nepasipiktinat, žiūrėdami į pražyduosią alyvą, angelų išmargintą drugelį ir nereikalaujat, kad vaivorykštės spalvų paukštis surimtėjusių žmonių akivaizdoje būtina pasirodytų iki padaigų nupeštas".

Pirmiausia: vargu galima pavadinti "polėkiu" tai, kas, anot pačios p. G-nės, visuomet jau yra buvę. Visai netikslu moterų madas ir puošnumą lyginti drugelių ir rojaus paukščių spalvingumui. Be abejonės, šiais gamtos grožio atstovais niekad nieks ne tik nepasipiktina, o tik gėrisi (išskiriant tik kraštutinius "avangardininkus" - bytnikus, kurie vieton paukščių glamonėja dabar gyvates ar smauglius). Tačiau ir alyvos žiedus ir drugelių sparnelius išgražino ir nuspalvino Kūrėjo ranka. Tuo tarpu mūsų poniūčių sparnelius margina visai kitos rūšies "angelai" - išradingi pramonininkai ir apsukrūs "grožio" vertėivos. Pagal šių užgaidas ir dekretus mūsų "drugeliai" - moterys nevengia pasirodyt "nupeštomis iki pa-

daigų", o "kartais net ligi gaudinančios ribos", visai nepaisant, "tų surimtėjusių žmonių akivaizdos".

Kalifornijos "designer'is" Rudi Gerreich, amerikiečių madų avangardininkas, jau pernai buvo nusprendęs moterų maudymosi drabužį palikti tik vienos dalies — tik bikini tipo kelnaitės, numetant bet kokią krūtinės apdangą. Bet kol kas susvyravo ir "pasigailėjo", šitą rojaus paukščio "nupešimą" atidedamas dar penkeriems metams.

Jei paskutinę p. G-nės mintį laikysime jos įrodinėjimo galutine išvada, tai ir ši paibaiga yra netikslė ir priešinga. Štai ji: "Tai jų pačių projektai, jų pačių rankų darbas ir, žinoma, — tuose aprėduose jų pačių visos kitos gerosios gamtos duotos vertybės". Atseit, be madų ir papuošalų p. G-nė pripažįsta moterims reikalą ir gamtos duotų savybių. Bet ar tokios savybės gali būti išreikštos vien parėdais? Drabužiai gali reikšti žmogaus visuomeninę padėtį, jo skonį, tvarkingumą, švarą. Bet šias dorybes vargu galėtum laikyti įgimtomis; jas žmogui galima įdiegti, iš mažens įpratinti auklėjimu šeimoje ir mokykloje. Čia bene bus tų "darbščių moteriškų rankų" svarbiausias darbo laukas, savo išvaizda besirūpinant.

Madomis rūpintis pastangų niekad nepritrūks. Šiam tikslui čia užkinkyta milijoninė pramonė su daugybe šakų ir gausybe tam reikalui paruoštų specialistų ir pirklių.

Antra vertus, jeigu moterys

bejėgės atsispirti mados diktatui, jei parėdų ir papuošalų troškulio nepajėgia nuslopinti revoliucijos, karai ir maras, — tai kam tada tas moteris dar labiau skatinti, kam tada toji madų propaganda? Kas išlikę iš tolimiausių mūsų protėvių vykdoma kaip būtinybė ar neišvengiamybė, nemanau, kad tuo derėtų girtis ar garsintis. Atvirksčiai: šis įsibėgėjimas reikėtų sutūrėti, o kai kada net atgrasyti. Žmogus paprastai skatinamas į tą, ką jis privalo daryti, o ne į tą, ką jis vis tiek bet kokiomis aplinkybėmis darys! Ten, kur lengva eiti ir kur visi mieliau suka ir krypta, vadovai ir propaganda visai nereikalingi! Ji būtina ir vertinga ten, kur žmonės sunkiai ir atsispyrę, žingsnis po žingsnio, vos vos velkasi.

Tai, ką p. G-nė savo prkalboje įrodinėjo, buvo visai be reikalo ir beveik neįteimą, nes tiems tautiečiams, kurie "ironiškai iš madų rodyimo šypsosi", jau ir be to paaiškinimo aišku, kad moterų patrauklumas ir grožis visais laikais yra buvęs ir tebėra vyrų dėmesio atkreipėjais. Bet ta visuomenė taip pat gerai žino, kad ir dėl tų moterų žavesio vyksta daugybė negerovių. Dėl jų vos tik negriuvo britų ministerių kabinetas, dėl jų panašus skandalas buvo beįsibėgiąs Vašingtone prez. Trumano laikais, kai buvo iškilusi "minkų" istorija. O ir mūsų tėvynėje tie nelaimingieji trubadūrai ne kartą slap-tai "skolinosi" valstybės pinigais. (Tęsinys 11-me pusl.)

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

DONALD PETKUS

ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345

TOWnhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom kopylyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti kopylyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
MAŠINOMS PASTATYTI AIKŠTĖ

Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimus 30 metų.

NEMATOMOJI RUSIJA

Anglų 1945 metais sovietams Austrijoje išduotas rusų tautybės Jugoslavijos pilietis, prieš sovietus kariavęs kazokų tankų brigadoje, jaunas leitenantas Nikolai Krasnov jr., beveik vienuolika metų išbuvęs sovietų kalėjimuose ir Sibiro tundrose, 1956 m. iš Sovietijos ištrūko. Vykdydamas savo garsaus senelio, generolo ir rašytojo Petro Krasnovo valią, tik į laisvę ištrūkęs, N. Krasnovas jr. sėdo ir per mėnesį parašė knygą, kuri 1960 m. ir angliškai buvo išleista Niujorke, pavadinta "The Hidden Russia", su antriniu pavadinimu "My Years as a Slave Laborer".

Kaip H. Tautvaišienės "Tautų kapinynas Sibiro tundroje" ir Kipro Bielino "Teroro ir vergijos imperija Sovietų Rusija", taip ir N. Krasnovas jr. "The Hidden Russia" nevienam kogezistencijos dvasia užsikrėtusiam minkštakūniui pašiaus plaukus. Tik, skaitydami Krasnovo patyrimus Liubiankos, Butirkų, Lefortovo kariniam ar Krasnaja Presen kalėjimuose vis prisiminkime, kad per juos perėjo tūkstančiai mūsų politikų, visuomenininkų, poetų, karininkų. Skaitydami apie visą eilę šiurpių Sibiro stovyklų prisiminkime, kad tūkstančių tūks-

tančiai mūsų nekaltų žemdirbių ten buvo sadistiškiausiu būdu sunaikinti.

Vaizdžiai Krasnovas aprašo, kaip anglų karininkai "garbės žodžiu" prisiėkinėdami kazokus susėmė į bučių, kaip šie vežami šokinėjo iš sunkvežimių į gilių kalnų upokšnių dugną, vietoje užsimušdami, kaip piovesi vėnas, korėsi ir kitaip žudėsi. Kaip Judenburge buvo sutikti sovietų fronto karių ir MVD karininkų, kaip buvo pristatyti į Maskvą, ten tardyti paties pabaisų pabaisos Merkulovo (vėliau su Berija kartu sušaudyto), kaip buvo kankinami tylos kalėjime Liubiankoje, ten kišami valandų valandoms į stiprią elektros šviesa apšviestas vienuotes, mūsiško šaldytuvo dydžio, kad negalėtų nei stovėti, nei sėdėti, nei gulėti.

Šiurpuliai eina kūnu skaitant, kaip jie buvo vežami iš Maskvos į Sibiro Mariinską. Prie kelių dešimčių laipsnių žemiau nulinio temperatūros, sugrūsti į prekinis vagonus, kurių kiekvieno apšildymui buvo duota po lygiai keturis pagalius, kurių grindyse iškiršta nedidelė skylė turėjo tarnauti gamtinių reikalų atlikimui. Dvyliką parų, beveik be maisto, kriminalinių

nusikaltėlių („blatnyų“) terozizuojami.

"Prancūzų galerų vergai, nekalbant apie tuos senojoje Romoje, jau seniai pamiršti. Retkarčiais jie pasirodo trumpai kino filmuose, išspausdami ašaras. Tik niekas nepadarė paveikslų, su kuriais Dante's Inferno negalėtų konkuruoti, apie koncentracijos stovyklas, apie mirtimi paženklintus MVD transportų traukinius tame laimingiausiame iš visų kraštų, Sovietų Sąjungoje" — rašo N. Krasnovas.

Ne tik nuolatines kovas su kriminalistais autorius aprašo, bet ir nesusipratimus tarp tautybių, politinių tarpe. Keliose vietose mini lietuvius, dažniausiai kaip ukrainiečių sąjungininkus. Smerkdamas sovietų bestiališumą, autorius vis stengiasi nubaltinti rusų tautą. Tik per ją griūsiąs sovietinis režimas. Nors, kaip karys, politikoja jis labai mažai, bet progai pasitakius pateisina buvusį caristinį režimą. Išvis, Krasnovas kalba kaip tipingas rusų patriotas, vietomis primindamas Rusijos nedalomumą, sau prisiskirdamas ir Ukrainą. Pabaltijį minėti vengia, nes, tikriausia, ir čia atpažintų "savo" teritorijas. Tokie rusiškai imperialistiniai pasiveržimai klaidina vakariečius. Bet, palikus Krasnovo išvedžiojimus nuošaly, o kreipiant dėmesį tik į bolševikinių žiaurybių faktus, "The Hidden Russia" yra labai vertingas kūrinys, reikalingas milijoninių tiražų visomis kalbomis.

Viršelio applanke pasakyta, kad 1959 m. Nikolai N. Krasnov jr. staiga mirė Argentinoje, taigi, laisvėje begyvenęs tik trejetą metų, bet minima knyga pasistatęs sau nemirštamą paminklą.

Alfonsas Nakas

Meilės sparneliai yra iš vaško, kurie pirmai perkūnijai sugrumėjus dažniausiai sutirpsta.

ATSARGA GĖDOS NEDARO

Maskvoj pasakoja tokį anekdotą:

Paklauses savo patarėjo patarimų, Nikita Chruščiovas paskyrė stambias pinigų sumas kalėjimams, mokykloms ir gimdymo ligoninėms Sovietų Sąjungoje.

— Drauge Nikita, — kreipėsi po kiek laiko tas pats patarėjas. — Buvote daug dosnesnis kalėjimams negu mokykloms ir gimdymo namams. Ar galima paklausti, dėlko?

— Galima, kodėl ne, draugas patarėjau, — atvirai atsakė Nikita. — Nei tu nei aš į mokyklą jau nebeisiva, o gimdyti mudum taip gi neteks, o su kalėjimu senas rusiškas priežodis sako (terbos ir kalėjimo neišsiginsi)!

BEPIG DIDELIAM

Jonukas baisiai bijo šunų ir su motina eidamas pamatęs šunį įsikibo į sijoną.

— Matai, nereikia šunelio bijotis, — drąsina motina, paglostiusi pro šalį praeinantį buldogą.

— Bepig tau nesibijoti, kad tu nesi taip žemai, kaip aš... — pasiteisino Jonukas.

AR MADA YRA GROŽIS?

(Tęsinys iš 10-to psl.)

gų, už juos pirko karakulius, papuošalus ir tapė užgaidžias poniutes po užsienius, nepaisant vėliau iškilusios gėdos prieš tautą ir teisingumą. Tokių moteriško "triumfo" temų visuomenė girdėjusi jau net per daug, jų mato televizijoje, jomis užverstį laikraščių ir žurnalų apgarsinimo skrydai.

Man rodos, kad dažnas šaiposi dėl to, kad mano, jog šis dalykas nereikalingas būgnijimo liet. laikraščiuose ir kitokios paskatos. Mūsų moterų laukia daug aukštesni uždaviniai, ant jų pečių gula daug svarbesnės pareigos. Jas bevykdydamos, moterys daug skaisčiau sužibėtu, kaip tos Jėvos, besipuosią plunksnomis ir šukėmis.

Žavėdamasi anomis pirmųjų žiemos gražuolėmis, p. G-nė taip šnekėjo: "Ir jos visada savo pastangomis nugalėdavo vyrų širdis, nes pasaulis prieš jas nepajėgdavo užsimerkti".

Sakysime, kad sutinkam su p. G-ne, jog moterų "biznis" savo grožiu vilioja vyrus, o mados neva to grožio apraška, bet kodėl tada pastangos madingai sublizgėti baigiasi tik parodomis, o nepanaudojamos dar ir tautiniam tikslui patarnauti? Jei puošniai apsirėdžiusių moterų grožis toks paveiklus, tai gausiau susirinkdamos į minėjimus, paskaitas, koncertus ir vaidinimus, jos gal patrauktų paskui

save ir vyrus. Jiems dargi nepatogu būtų pasilikti namie, kai mūsų parengimuose vyrų tik gražioji lytis. Štai kur proga paambasadoriauti! Salės būtų pilnos tautiečių, organizacijų išdai pilni pinigų, ir liet. veikimas klestėtu klestėtu.

Dabargi laikraščiuose skaitome: surengtame Čikagoje karaliaus Mindaugo minėjime dalyvavo vos 40 žmonių, o kiek tarp jų moterų parodė ten savo grožį?

Lietuvių pavilijone tarptautinėje parodoje Detrote lapkričio 21-24 dienomis atsilankė tik 33 tautiečiai.

Ir Andr. Kuprevičiaus koncertas, surengtas liet. senelių prieglaudos naudai, taipgi nepasizymėjo moterų gausumu.

Deja, ne tik jos, bet ir vyrai ypač madų parodose atrodo pajėgia sutelkti savo dėmesį grožiui, ir tik čia plačiau "atsiveria" širdys artimo meilei, o piniginės — labdarybei.

Artėjant Vasario 16-tajai, visuomenės vadai jau rūpinasi, koku masalu į sales suvilioji daugiau liet. publikos ir kaip trumpiausiu laiku ją nustebinti, parodant tai, ko ligšiol dar niekur nebuvo matę. J. Klauseikis (gruodžio 17 d. Naujienose) siūlė net minėjimo pradžioje, kalbant maldą (invokaciją), prašyti Visagalį apšviesti rengėjų ir programos vykdytojų mintis, kad viskas būtų saikinga ir patrauklu, nes, jei to nepaisoma, tautiečiai salėje užmiega.

Gal tuos miegalius galėtų išbudinti mūsų puošnių moterų antplūdis?

LENGVI PASISKAITYMAI ŽIEMOS VAKARAIŠ

Kas atsiųs Naujienoms vieng dolerį, tai gaus paštu 900 puslapių lengvų ir idomių pasiskaitymų:

1. Vincas Krėvė-Mickevičius. Rašytojo 70 metų sukaktis — 187 psl.
2. Emile Zola, Darbas — 291 pusl.
3. James Allen, Iš širdies, St. Biežio vertimas — 53 pusl.
4. M. Konopnickos, Pagal įstatymus — 159 pusl.
5. Barbara Ubyra — 118 pusl.
6. Jonas Vadis, Okultiniai patyrimai — 143 psl.

Pinigus prašome siųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS,
1739 So. Halsted Street,
Chicago 8, Illinois.

RAIKES 5c TO \$1.00 STORE

Offering 2 Locations to Serve You

6816 WINDSOR AVE. 5940 WEST 35TH STREET
BERWYN, ILL. CICERO, ILL.
Serving their area with ALL DIME STORE NEEDS
Open for your convenience 9 AM — 9 PM daily, Saturday 'til 6 PM.
DO COME IN AND BROWSE AROUND!!

GRAMERCY SHIPPING COMPANY

ISTEIGTA 1947 — TURINT MASKVOS USSR VNEŠPOSYLTORG LEIDIMĄ — TURINTI DEPARTMENT OF BANKING AND INSURANCE (USA) LEIDIMĄ IR DRAUDIMĄ.

BE MUITO DOVANOS Į USSR:
Siuvamos mašinos, automobiliai, dviračiai, šaldytuvai, skalbimo mašinos ir daug kitų.

MŪSŲ SKANIŲ IR AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO PRODUKTŲ SIUNTINIAI

SIUNTINYS "R" įkainotas \$36,75
1 svaras degintos kavos,
1 svaras Cacao, 1 sv. šokolado,
2 sv. virimui alyvos, 2 sv. cukraus, 2 sv. ryžių, 1 sv. sūrio,
2 sv. rūkytų lašunukų, 2 sv. rūkyto kumpio, 2 sv. džiovintų vaisių.

AUKŠTOS KOKYBĖS MEDŽIAGOS

Reikalaukite mūsų sąrašų.

GRAMERCY - N. Y.
118 EAST 28th STREET # 906
NEW YORK 16, N. Y.

New York telephone MU 9-0598

Atidarytas darbo dienomis 9—5:30, šeštad. 10—1, sekmad. uždaryta.

PINIGAI Į USSR

Pilnai garantuotas pristatymas per dvi savaites. Pilnai išmokama. Gavėjo pasirašyti kvitai.

Kursas: 9 rubliai už \$10.

Už patarnavimą mokestis iki

\$35.00 — \$3.50.

Virš \$35.00 — 10%.

GRAMERCY - N. J.

744 BROAD STREET, # 925
NEWARK, NEW JERSEY

Pinigų ir siuntinių persiuntimas į Vakarų ir Rytų Vokietijas, Rumuniją, Lenkiją, Vengriją, Čekoslovakiją ir t. t.

PSICHOLOGIJOS PATARĖJAS

Paremtas pedagogų psichologų mokslinių tyrimų duomenimis
Redaguoja Med. Daktaras Jonas Adomavičius,
Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugijos, Inc. — Alvudo atstovas

MED. PAGALBA BLOGAI BESIMOKANTIEMS VAIKAMS

Psichiatras **ALGIMANTAS BIELKUS, M. D.**
Tinley Park, Illinois

(Alvudo Kultūrinio Penktadienio — 2. 7. 64, Gage Parke
paskaitos dalies santrauka)

Dauguma mokyklinio amžiaus vaikų turi sekančias būdo savybes: 1. Vaikas yra veržlus, energingas ir sugebąs paprastai — protingai galvoti. 2. Toks vaikas supranta išsimokslinimo vertę, permao ir supranta savo žinojimo ribas ir savo žinias sugeba tinkamai panaudoti. 3. Vaikas, paprastai, vidutiniškai mokosi, nepasilieka antriems metams, ir tėvams nesuka galvos.

Medicinos pagalba vaikams ir tėvams mokslo reikale

Daug yra priežasčių, dėl ko vaikas sunkiai mokosi. Sunku nustatyti tokių procentinis skaičius. Šiandieninis gydytojas, pagal reikalą, gali ne tik smegenų uždegimą pagydyti, aklaiją žarną sutvarkyti, bet ir padėti tam vaikui, kuriam moksle sunkiai sekasi. Medicina gali ne tik nustatyti vaiko nesimokymo priežastis, bet taip pat gali pagelbėti tėvams ir vaikams, kad pastarieji pabaigtų mokyklą, įsigytų amatus bei profesijas.

Grupės priežasčių dėl ko vaikai blogai mokosi

Bet kokiam darbui žmogaus tinkamumą apsprendžia jo turimas pilnutinės sveikatos kiekis: jo kūno, proto ir jausmų-emocijų sveikata. Paveldėjimas ir aplinka sveikatai turi didžiausios įtakos. Vaikai sunegaluoti — ir blogai mokytis gali dėl sekančių priežasčių:

1. **Paveldėjimo netvarka:** iš prigimties vaiko smegenys gali būti neišsivystę, žemos inteligencijos (I. Q.); tokie protiniai neišsivystę (Mentally deficient) vaikai blogai mokosi.

2. **Smegenų susirgimai:** įvairios smegenų ligos, jų sužeidimai, neštumo ar gimdymo metu galvos bei nugaros smegenų sužalojimai. Įvairios ligos kūdikio amžiuje arba ankstyboje vaikystėje — smegenų ligos, užkrečiamos ir paveldėtos smegenų ir nervų ligos. Augliai galvoje irgi trukdo mokslą.

3. **Kūno nesveikata** — vidaus sekrecijos liaukos kai sutrinka — vaikas nepajėgia su kitais sveikais vaikais kartu žengti mokslą.

4. **Emocinė netvarka:** šeimos suirutė — nesantaika šeimoje priveda vaiką prie dvasinės pusiausvyros praradimo. Patirta, kad šeimos suirutė ir įtempti tarpusavio santykiai šeimoje yra viena iš skaitlingiausių priežasčių dėl vaikų klūpčiojimo moksle. Matome, kad dėl daugelio kūno, proto ir jausmų ligų — daugelis jų yra paveldi-

mos — gali vaikas blogai mokytis. Todėl medicina gali čia daug kuo padėti.

Kokiais atvejais medicina gali padėti sunkiai besimokančiam vaikui

Įdomu, kaip medicina gali padėti sunkiai besimokančiam vaikui ir kada reikia tokį vaiką nukreipti pas gydytoją? Štai kokius simptomus turintieji vaikai turėtų aplankyti gydytoją:

1. Jei pastebima, kad vaikas nesidomi niekuo kitu tik savimi, arba tik mokslu įdomaujasi, kartu pasidarydamas labai nejudrus, prislėgtas ir nuliūdęs;

2. Kai vaikas, apsisapnavęs, naktimis po kambarį klajoja; kai iš miego pažadintas išsigąsta, verkia ir visas dreba, kažko bijodamas;

3. Kai nustoja valdęs vidurius ir pradeda šlapintis lovon; kai darosi erzlus ir greit pyksta dažnai visai be jokios priežasties, kai daro pakartotinus judesius rankom ar kojom, kai tie judesiai tėvams esti nesuprantami ir jiems sukelia pyktį;

4. Kai vaikas neina žaisti, ar žaidžia su daug už save jaunesniais;

5. Kai striksi, šokinėja, arba trypia vietoje be sustojimo; kai tupi kampe tarsi pupų pėdas, o paklaustas — atsakinėja vienu skiemeniu;

6. Kai pastebi, jog vaikas turi nepagrįstą baimę, prietarinę mą — pvz., bijo eiti viena gatvės puse, bijo prisiliesti daiktų ir pan., arba supykęs voliojasi ant žemės, cypia ir pan.; kai į nieką nekreipia dėmesio, numoja ranka ir nueina pats sau vienas ir sėdi taip 2—3 valandas; kai ima kas pusvalandis rankas plauti ir pan.

7. Kai tokius viršminėtus ir dar panašius kitokius reiškinius pas vaiką pastebėjai — eik su juo pas gydytoją. Minėtai nesveiko vaiko elgsenai gali būti dvi priežastys: 1. Vaikas gali būti sergantis sunkia protine liga; 2. Tėvai ir vaikas vieni kitų nesupranta — tai dažniausiai atsitinka. Todėl laiku suteikta tinkama pagalba čia gali būti lemiamą: gydymasis pas gydytoją gali išgelbėti vaiką nuo sunkios protinės, emocinės ligos arba kalėjimo.

Kas išmuša kūnu sveiką vaiką iš dvasinės pusiausvyros?

Kūnu sveiką vaiką iš dvasinės pusiausvyros gali išmušti sekančieji veiksniai:

1. Nepakankamas poilsis ar miegas; tėvų dažni baliajai; vaikai palikti naktimis su svetimais žmonėmis be priežiūros, baimės pilni.

2. Mažamoksliai ar universi-

tetus baigę tėvai spaudžia per daug prie mokslo vaiką, kreipia per daug didelį dėmesį į vaiko pažymius ir žinias. Perankstymas norėjimas išmokyti vaiką to, ko jo smegenys nepribrendę suprasti. Vaikas išsigandęs bijo suklysti, todėl streikuoja ir nesimoko.

3. Brolių ir seserų pavydas, o tėvų nemokėjimas tokiu atveju kaip elgtis: pastatymas geriau besimokančio brolio ar sesers pavyzdžiu. Vaikas dažnai nenori mokytis vien todėl, kad parodžius, jog jis nebus toks, kaip kitas jo brolis ar sesuo. Augantis ir bręstantis vaikas yra ypač jautrus ir išdidus. Toks nori parodyti, kad jis yra savarankiška asmenybė, pasitikinti savimi ir galinti būti skirtinga, negu tėvų jam pastatytas pavyzdys.

4. Pasitaiko, kad vaikui įgrįsta mokykla. Blogi — tyrimo stadijoje mokymo metodai, perpildytos klasės; jausmais nestiprūs, todėl vienon tai kiton pusėn perdeda mokytojai, ir pan.

5. Tėvų protinės ligos ir alkoholis.

6. Pagal metus nesubrendę tėvai — ypač čia Amerikoje jausmais nesubrendusių tėvų gausu; per seni tėvai, vaikų nenorėję, todėl juos tinkamai nesugebą ugdyti.

7. Perankstyvoje vaiko jaunystėje iširimas šeimos.

8. Lytiniai iškrypimai šeimoje — per daug meilės ir bučinių parodymas mažiesiems vaikams.

Viso to ir panašių dalykų pasekoje, vaikas įgauna baimės ir abejonių — jis pasijunta esąs nelygus kitiems: praranda pasitikėjimą savimi; toks ima ieškoti pagalbos kur prisiglausti — tada per daug prisiriša prie suaugusių arba vaikšto įsikibęs motinai į skverną ar pan. Berniukas pasidaro lyg ramus aviną; mergaitė, gi, dažnai vaikšto apsiašaraujusi. Kai vidinė baimė ir įtampa apima vaiką, tada vaiką užgula fantazijos ir svajonės lygiai taip, kaip ir suaugusių tokiais atvejais. Juk, mes atsidūrę sunkioje padėtyje beveik visi imame rūpintis ir svajoti apie gerus senus laikus. Todėl ir vaikui sunku mokytis, jei jis esti prislėgtas nusiminimo.

Blogi pažymiai daro padėtį dar daugiau nepernešamą — tada jausmų skausmingumas (emotional pain) dar daugiau padidėja.

Mediciniška pagalba vaikui nemėgstant mokyklos ar nesimokant

Štai kas darytina, kai vaikas nesimoko, ar ima mokyklos nemėgti:

1. Pirmą patikrink vaiko sveikatą pas gydytoją: ar jis gerai girdi, mato ir ar kitaip sveikas yra jo kūnas.

2. Duok vaikui savarankiškumo, kad jis suprastų, jog ne dėl tėvų, bet dėl savęs mokosi ir kad išmokus bus jam daug geriau, negu nemokša likus.

3. Pagirk, kai gerai padaro pamokas; bet nesijuok iš jo klaidų, o pagelbėk ramiai ir rintai atsidėjęs. Jei reikia, pa-

tark vaikui kas daryti — mėgink suprasti jo rūpesčius.

4. Jei tėvai nesupranta kas daryti, eikit ir paklauskit gydytojo: jis tinkamiausiai patars, kas tokiais atvejais darytina.

Grupinis šeimos gydymas — nauja ir sėkminga priemonė

Dabar gaunama gerų davinųjų gydant naujai išbandytu metodu — grupiniu šeimos narių gydymu. Tuo metodu gydant, visa šeima turi dalyvauti gydymo procese: dvasinės darnos siekime, kurios stoka dažnai glūdi šeimoje — vienu su kitais šeimos narių tautykiuose.

Pagal tą metodą, gydytojas stebi, kaip tėvas, motina ir vaikai elgiasi ir kalbasi vienas su kitu ir kaip jie tarpusavyje jaučiasi. Tada gydytojas pajėgia suprasti, kas reikia patarti — ką, kaip ir kodėl reikia daryti. Su vienu šeimos nariu užteks vien pasikalbėti, kitam — reikės prirašyti vaistų; trečiam išaiškinti, kas reikia tiesioginiai ar netiesioginiai daryti, patarti, elgtis ir pan.

Taip gydytojo gydomi šeimos nariai per ilgesnį laiką palengva supranta gydytojo paaikškinimus — vaikas ir tėvai ne tik geriau supranta vienas kitą, bet išmoksta kaip pažinti save — savus rūpesčius ir savo geras bei blogas būdo savybes, — o tas yra svarbiausias dalykas. Tada vaikui prapuola baimė — jis įgauna savimi pasitikėjimo, ima jaustis lygus su kitais. To pasekoje jis ima geriau elgtis. Toks vaikas, tėvams nė nepajuntant, išauga geriausiu draugu tėvams — tiek varge, tiek pertekliuje.

PASLAPTIS

Būras turguje iš čigono nusi-pirko arklį ir vedasi namo. Pakeliui būras įsižiūrėjo, kad arklys viena koja raišas. Ilgai negalvojęs būras atsuko atgal į turgų ir čia apgaviką radęs jam taip ir pasakė:

— Kodėl tu, šioks ir toks, man nepasakei, kad tavo arklys yra raišas?

Čigonas: — Nu, matai, tas žmogus, iš kurio aš pirkau, man irgi nesakė, dėlto aš ir pamaniau, verčiau lai tas reikalas ir pasilieka paslapyje.

NESVEIKA, BET RAMU

Vienas draugas: — Man rodosi, kad mes nusikėlėme gyventi į labai nesveiką vietą, nes ilgai netrukus žmona su manim tik pašnibždomis begali susikalbėti.

Antras draugas: — Tarp mūsų lai palieka: ar nežinai, ar ten dar galima gauti butą išsinuomoti?

KLAIDINGA KNYGA

Naujai ištekėjusi žmona: — Bladuk, toje virėjos knygoje, kur man nupirkai, yra nemažai klaidų. Ar tu pastebėjai?

Bladukas: — Ne, pastebėti nepastebėjau, bet paragavau...

Veido raukšlės daug aiškiau matomos, kaip sielos.